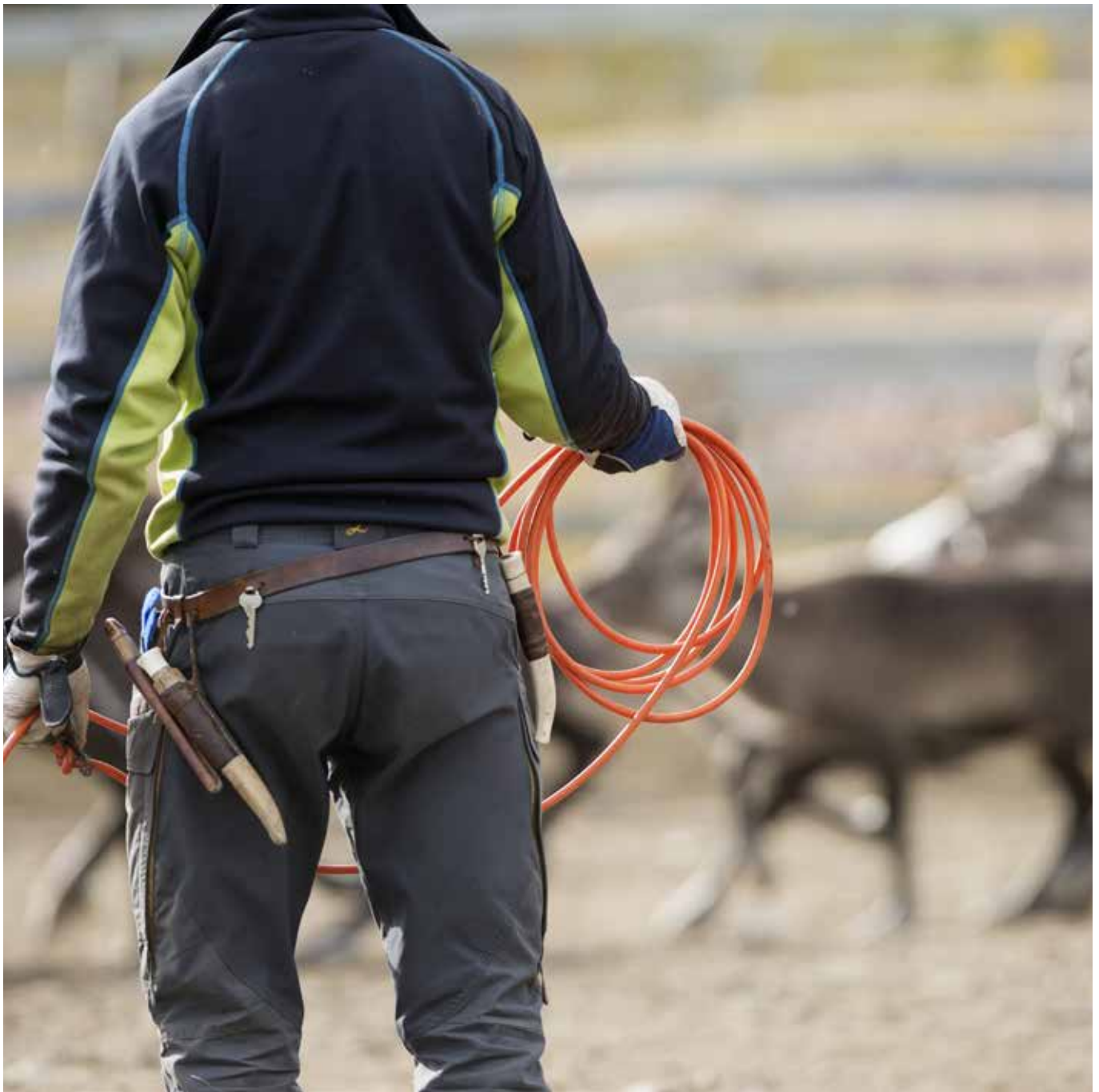

Breddad rekrytering till internationell mobilitet

Lärosätenas arbete med breddad rekrytering i internationell studentmobilitet

Breddad rekrytering till internationell mobilitet

Lärosätenas arbete med breddad rekrytering i internationell studentmobilitet

Breddad rekrytering till internationell mobilitet

Lärosätenas arbete med breddad rekrytering i internationell studentmobilitet

UHR:s rapportserie 2021:8, Universitets- och högskolerådet, oktober 2021

Kontaktperson: Conny Pettersson

Omslagsbild: Scandinav bildbyrå

ISBN 978-91-7561-093-1

För mer information om myndigheten och våra publikationer, se **www.uhr.se**.

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
Summary	8
Inledning	10
Kunskapsläget	16
Resultat	20
Lärosätens strategier	20
Lärosätens arbete med breddad rekrytering till internationell mobilitet	22
Framträdande analytiska teman.....	30
Slutsatser	37
Referenser	39
Bilaga 1: Metod, urval och genomförande	42
Bilaga 2: Deltagande lärosätens strategidokument	45

Förord

Det blir allt viktigare att studenter får internationella och interkulturella perspektiv under sin utbildning för att förbereda dem för en globaliserad arbetsmarknad. Samtidigt når inte Sverige upp till EU:s mål för andelen studenter som bör genomföra internationell mobilitet. För studenter med begränsade möjligheter är andelen ännu lägre.

Universitets- och högskolerådet (UHR) har ett uppdrag att främja breddad rekrytering till högre utbildning. Det innefattar i ökande utsträckning även breddat deltagande i internationell mobilitet. För den nya programperioden för Erasmus+ betonar Europeiska kommissionen särskilt vikten av inkludering och mångfald och av att erbjuda stöd för att möjliggöra internationell mobilitet för studenter med särskilda utmaningar och underrepresenterade studentgrupper.

Mot den bakgrunden genomfördes denna studie. Syftet var att kartlägga om och hur svenska lärosäten arbetar med breddad rekrytering när det gäller internationell mobilitet. Ett tydligt resultat var att många lärosäten välkomnar och avser att bygga vidare på de utökade möjligheterna till blandad mobilitet, där fysisk mobilitet kan kombineras med virtuell, bland annat som ett sätt att främja breddad rekrytering.

Eino Örnfeldt,
Generaldirektör, UHR

Sammanfattning

Erasmus Charter for Higher Education (ECHE) är EU-kommissionens centrala styrdokument för all verksamhet avsedd för högre utbildning inom Erasmus+. För att ett lärosäte ska kunna delta i Erasmusprogrammet måste det ansöka om, och beviljas, en ECHE. I sin ansökan ska lärosätet bland annat säkerställa att studenter har likvärdiga möjligheter att delta i Erasmusaktiviteter, med särskilt fokus på att inkludera de studentgrupper som EU-kommissionen benämner deltagare med färre möjligheter.

I den här rapporten kartläggs, med utgångspunkt i ECHE-ansökningar, om och hur svenska lärosäten arbetar med breddad rekrytering till internationell studentmobilitet. Dessutom kartläggs hur lärosätena tolkar följande begrepp: deltagare med färre möjligheter, breddad rekrytering respektive breddat deltagande, underrepresenterade grupper samt inkludering.

Av rapporten framgår att de flesta lärosätena välkomnar de nya möjligheterna i Erasmus+ till så kallad blandad mobilitet. Blandad mobilitet, där fysisk mobilitet kan kombineras med virtuell, förväntas öka och bredda rekryteringen till programmet. Virtuella mobilitet förväntas också bredda möjligheten till internationaliseringserfarenheter och väcka studenters intresse för utlandsstudier. Flera lärosäten konstaterar att pandemin har drivit fram en utveckling som annars hade tagit längre tid. På motsvarande vis välkomnas kortare mobilitetsperioder, som en möjlighet till breddad rekrytering.

Den akademiska nyttan av internationell studentmobilitet behöver lyftas fram, särskilt för att motivera underrepresenterade studentgrupper att delta. I dag framträder den inte tillräckligt väl. Den praktiska nyttan – bland annat kopplat till framtida anställningsbarhet – bedöms vara en särskilt viktig motivationsfaktor för studenter med icke-akademisk bakgrund. Det pågår även ett skifte i fokus från kvantitativa mål för studentmobilitet till utbytesstudiernas bidrag till utbildningens kvalitet.

Lärare har en viktig roll för att inspirera och motivera studenter till mobilitet. Lärarnas egen mobilitet behöver därför öka. Deras betydelse för studentmobilitet är särskilt betydelsefull för studenter som inte självklart och av egen kraft söker sig till utbytesstudier. I förlängningen behöver även internationell mobilitet för lärarstudenter öka. I egenskap av framtida lärare skulle lärarstudenterna kunna bidra till att bredda deltagandet i studentmobilitet både på kort och lång sikt, direkt och indirekt.

Två huvudspår i lärosätenas strategier för breddad rekrytering till mobilitet kan urskiljas. Vissa lärosäten har en bred strategi med en uttalad strävan att alla studenter ska behandlas lika och att alla därmed ska bli inkluderade. Andra lärosäten har en riktad strategi. Deras insatser kan riktas både till studenter på underrepresenterade utbildningar och till studentgrupper med bakgrundsfaktorer som antas bidra till att de är underrepresenterade.

Strategierna ställer olika krav på lärosätenas kännedom om studentpopulationen, vilket i sig är en känslig fråga för en del lärosäten.

När det gäller att tolka och använda de begrepp som relaterar till breddad rekrytering förekommer sällan explicita eller generaliserbara definitioner, varken i styrdokumentet eller i den vardagliga verksamheten. De fylls med olika innebörd beroende på lärosäteskontext. Det saknas en enhetlig tolkning. Men en enhetlig definition ska kanske inte heller eftersträvas eftersom det skulle kunna göra det svårare att fokusera på de aspekter som är relevanta för det enskilda lärosätets studentpopulation och utmaningar. Samtidigt försvårar bristen på precision i begreppsanvändningen erfarenhetsutbyte och lärande inom och mellan lärosäten.

Summary

The Erasmus Charter for Higher Education (ECHE) is the European Commission's core governing document for all higher education activities within Erasmus+. Higher education institutions that wish to participate in the Erasmus programme must apply for, and be granted, an ECHE. In the application, the higher education institution must ensure that students have equal opportunities for participation in Erasmus activities, particularly focusing on student groups that the European Commission designates to be participants with fewer opportunities.

This report uses ECHE applications to map whether, and how, Swedish higher education institutions work on broadening recruitment for international student mobility. It also surveys how the higher education institutions interpret the following concepts: participants with fewer opportunities, broader recruitment and widening participation, under-represented groups, and inclusion.

The report shows that most higher education institutions welcome the new opportunities for blended mobility within Erasmus+. Blended mobility, in which physical mobility can be combined with virtual mobility, is expected to increase and broaden recruitment to the programme. Virtual mobility is also expected to expand opportunities to experience internationalisation and arouse student interest in studying abroad. Multiple higher education institutions stated that the pandemic has driven development that would have otherwise taken longer. In the same way, shorter periods of mobility are a welcome opportunity to broaden recruitment.

The academic benefit of international student mobility needs to be highlighted, particularly to encourage under-represented student groups to participate, as this benefit does not currently receive enough emphasis. The practical benefit – including links to future employability – is believed to be a particularly important motivating factor for students from non-academic backgrounds. A shift in focus is also underway, from quantitative goals for student mobility to exchange studies' contributions to the quality of education.

Teaching staff have an important role in inspiring and encouraging student mobility, so their mobility also needs to increase. Their importance in student mobility is particularly significant for students who would not naturally or through self-motivation apply for exchange studies. By extension, international mobility for students on Teacher Education programmes also needs to increase. As future teachers, they could contribute to widening participation in student mobility in both the short term and the long term, directly and indirectly.

Two main tracks can be discerned in higher education institutions' strategies for broadened recruitment. Some higher education institutions have a broad strategy, which expressly states that all students must be treated

equally, so everyone is included. Other higher education institutions have a targeted strategy; their efforts may focus on students on under-represented programmes and student groups with background factors that are assumed to contribute to their under-representation. These strategies place varying demands on the higher education institutions' knowledge of their student population, which is, in itself, a sensitive issue for some higher education institutions.

Explicit or generalising definitions are rare in the interpretation and use of the concepts that relate to broadened recruitment, in both governing documents and in everyday activities. These concepts take on different meanings depending on the context of the higher education institution, with no unifying interpretation. However, perhaps a single definition is not desirable, as it would make it more difficult to focus on the aspects that are relevant to each higher education institution's student population and challenges. At the same time, this lack of precision in the use of concepts hinders the exchange of experience and learning within and between higher education institutions.

Inledning

Bakgrund

För att universitet och högskolor ska kunna delta i Erasmus+ måste de ansöka om och beviljas en Erasmus Charter for Higher Education (ECHE). En beviljad ECHE är en förutsättning för att lärosätena ska kunna söka EU-medel bland annat för internationell mobilitet¹ inom Erasmus+ för studenter och personal.² Av riktlinjerna för ansökan framgår att lärosätena ska säkerställa lika möjligheter för studenter att delta i Erasmusaktiviteter, och att särskilt fokus ska läggas på de studenter som inom programmet kallas *deltagare med färre möjligheter* samt grupper som är underrepresenterade i internationella mobilitetsaktiviteter inom Erasmus+.³ I ECHE-ansökan ska lärosätena bland annat redogöra för sin strategi för att aktivt främja mobilitet för grupper med färre möjligheter.⁴

I rollen som nationellt kontor för Erasmus+ har UHR i uppdrag att stötta svenska lärosäten att både ansöka om och tillämpa ECHE, och myndigheten följer också upp hur chartern efterlevs.⁵ Hösten 2020 beviljades ansökningar från 41 svenska lärosäten i ansökningsomgången för programperioden 2021–2027.

Aktuella UHR-studier visar att det finns tydliga skillnader i studenters deltagande i internationell mobilitet vad gäller social bakgrund (se vidare i avsnittet *Kunskapsläget*). Studenter som deltar i internationell mobilitet, ofta benämnda utbytesstudenter, har generellt sett i högre grad föräldrar med höga inkomster och lång utbildningsbakgrund än de som inte studerar utomlands. Studierna visar också att studerande med utländsk bakgrund i

-
1. Inom Erasmus+ programmet används termen transnationell för samarbeten inom EU och EES; internationell mobilitet avser inom Erasmus+ samarbeten med icke-programländer (främst länder utanför EU/EES). I den här rapporten som riktar sig även till läsare som inte arbetar med Erasmus+ programmet används termen internationell mobilitet även för mobilitet inom EU/EES.
 2. Egentligen åsyftas här och framöver i rapporten *Erasmus+ programmet*.
 3. Här finns det anledning att påpeka att den svenska översättningen av den engelska termen i styrdokumentet för Erasmus+ inklusive ECHE, *participants with fewer opportunities*, har ändrats från *deltagare med färre möjligheter* till *deltagare med begränsade möjligheter*. Översättningen som kommer att användas i Sverige härfter är således begränsade möjligheter. I denna rapport används den tidigare översättningen eftersom ändringen gjordes när rapporten var publiceringsklar, och den tidigare översättningen hade använts i dialog med lärosätena.
 4. Erasmus Charter for Higher Education 2021–2027: Guidelines. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/charter-annotated-guidelines-feb2020_en.pdf.
 5. Om UHR:s främjandeuppdrag står att läsa i Förordning (2012:811) med instruktion för Universitets- och högskolerådet: 14 § Myndigheten ska:
 1. stimulera intresset för högskoleutbildning, och
 2. främja breddad rekrytering till högskolan. Förordning (2018:5). 15 § Myndigheten ska inom högskolan motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

högre grad studerar utomlands på egen hand (så kallad freemover) än som utbytesstudenter. Vidare är det vanligt att studenter som läser statsvetenskap, språk, juridik och företagsekonomi deltar i internationell mobilitet, medan studenter från lärar-, vård- och omsorgsutbildningar är kraftigt underrepresenterade.⁶

Internationaliseringsutredningen, som lämnade sitt slutbetänkande i mars 2019, pekar på att särskilda insatser krävs för att öka studentmobiliteten eftersom Sverige i ökande grad präglas av invånare med migrationserfarenhet och skiftande kulturell bakgrund.⁷ Utredningen betonar att yrken som lärare, socionom och vårdpersonal kräver kunskap om, och förståelse för internationella sammanhang. Utredningen tryckte också särskilt på att grupper med låg rörlighet måste stödjas till internationell mobilitet, en ståndpunkt som är i linje med det man strävar efter inom Erasmus+.

I den rapport som UHR presenterade våren 2020 om svenska lärosätens erfarenheter av ECHE framkommer att principen om inkludering är ett område där det verkar finnas en viss otydlighet.⁸ Några lärosäten angav att de upplevde att begreppet inkludering behöver förtydligas för att det ska gå att arbeta effektivt med det. De angav också att de uppfattade att det i det svenska sammanhanget inte finns tillräckliga möjligheter för lärosätena att samla in data om studenters socioekonomiska bakgrund, eller etnicitet. Det gör att lärosätena i många fall anser att de inte vet tillräckligt mycket om vilka grupper som är underrepresenterade i internationella mobilitetsaktiviteter. Det gör det svårt att arbeta med inkludering av dem.⁹

Även studier på europeisk nivå bekräftar att det inte finns entydiga definitioner av en del begrepp som bland annat används i riktlinjer för ECHE-ansökan, till exempel *inkludering*. Exempelvis konstateras i en rapport från EU:s Joint Research Centre (JRC) att definitionerna av underrepresenterade eller missgynnade studentgrupper skiljer sig åt mellan europeiska länder.¹⁰ Att problembilden vad gäller underrepresenterade och missgynnade grupper ser olika ut i olika länder – liksom den i vissa avseenden också skiljer sig mellan svenska lärosäten – är sannolikt en av anledningarna till att det inte finns en gemensam definition av begreppen.¹¹

Syftet med denna utredning är att belysa frågan om breddad rekrytering till internationell mobilitet vid svenska lärosäten.

6. UHR (2019b): Vägen till utlandsstudier.

7. SOU 2018: 78.

8. UHR (2020b): Svenska lärosätens erfarenheter av Erasmus charter (ECHE).

9. Här kan det finnas anledning att lyfta fram statistikverktyget Bak- och framgrund, som hanterar uppgifter om studenter före och efter studierna. Exempel på variabler i systemet är rekryterings-ort, socioekonomisk bakgrund och studieprestationer. Systemet är lättillgängligt, det hämtar data från SCB och bekostas av Ladokkonsortiet. Se www.ladok.se/ladok/bak-och-framgrund.

10. Social Inclusion Policies in Higher Education: Evidence from the EU 2019.

11. EU-kommissionen publicerade nyligen en strategi för inkludering och mångfald. Där definieras begrepp inom Erasmusprogrammet och där beskrivs olika kategorier av hinder för internationell mobilitet. Se https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity_en.

I rapporten används begreppet breddad rekrytering som en sammanfattande term för flera besläktade begrepp: inkludering, breddad rekrytering respektive breddat deltagande samt underrepresenterade grupper och deltagare med färre möjligheter. Begreppstolkningen är komplex och flera begrepp förefaller att användas mer eller mindre synonymt.

Syfte och frågeställningar

Syftet med utredningen är att:

- kartlägga om och hur svenska lärosäten med utgångspunkt i sin ECHE-ansökan arbetar med breddad rekrytering till internationell mobilitet.

Resultaten är tänkta att kunna användas på lärosätena som underlag för diskussion och utvecklingsarbete samt i den fortsatta utvecklingen av UHR:s stödjande arbete gentemot lärosätena.

- Hur beskriver lärosätena, i sin ECHE-ansökan, arbetet med breddad rekrytering till internationell mobilitet? Sker arbetet inom ramen för en bred och samordnad strategi som omfattar hela lärosätet?
- Hur beskriver lärosätena specifikt sin användning och tolkning av begreppen *underrepresenterade grupper* och *deltagare med färre möjligheter*?
- Finns det policymässiga, organisatoriska eller praktiska faktorer som gör att lärosätena upplever både möjligheter och hinder:
 - i arbetet med breddad rekrytering till internationell studentmobilitet?
 - i arbetet med underrepresenterade grupper och deltagare med färre möjligheter, särskilt utbildningar med lågt mobilitetsdeltagande?

Utredningen omfattar:

- Utredningen fokuserar på Erasmus+ eftersom programmet introducerar några av de begrepp som ska undersökas och uppmanar lärosätena att skriva en strategi för att främja mobilitet för studenter med färre möjligheter. På lärosätetsnivå uppfattas mobilitet generellt inte som uppdelat i olika program (förutom ur ett administrativt perspektiv) och utredningens resultat belyser därmed även arbetet med mobilitet utanför Erasmus+. Utredningen är en fortsättning och fördjupning av tidigare utredningar som genomförts av UHR och andra om Erasmus+ i allmänhet och ECHE i synnerhet (se avsnittet *Kunskapsläget*). Det innebär att komplexa frågor om breddad rekrytering till studier, som ingår i lärosätenas uppdrag, inte belyses i sin fulla bredd i denna utredning.

Utredningen omfattar inte:

- Personalmobilitet, även om respondenterna själva tar upp frågan och primärt då vad gäller personalens egna erfarenheter av och attityder till mobilitet som inspiration och stöd för studenters mobilitet.
- Att tydligt reda ut och precisera de begrepp som förekommer – såsom breddad rekrytering/breddat deltagande, underrepresenterade grupper

och deltagare med färre möjligheter samt inkludering; däremot ska utredningen kartlägga och redogöra för hur svenska lärosäten tolkar dessa begrepp i arbetet med internationell mobilitet.

Metod, urval och material

Metod och urval

Utredningens syfte, med åtföljande frågeställningar och preciseringar, pekar ut tre analytiska huvudinriktningar samt de metoder som är kopplade till dem (se vidare Bilaga 1, för kompletteringar och fördjupningar av metoden).

1. En översiktlig kartläggning av hur ett urval svenska lärosäten i övergripande strategidokument beskriver sitt planerade arbete med breddad rekrytering inom internationaliseringsområdet (*analys av strategidokument*).
2. En kartläggning av hur svenska lärosäten i sin ECHE-ansökan beskriver sitt arbete med inkludering av deltagare med färre möjligheter och underrepresenterade grupper i internationell mobilitet (*analys av ECHE-ansökningar*).
3. En analys av hur respondenterna beskriver sitt arbete med breddad rekrytering till internationell mobilitet på lärosätena (*analys av intervjumaterial*).

Analysen av strategidokumenterna och ECHE-ansökningarna ger en bild av hur lärosätena tänkte före och under ansökningsprocessen, medan intervjuerna ger inblick i arbetet efter ansökningarna och i förverkligandet av de mål och strategier som angetts. Det gör att metoderna kompletterar varandra och täcker in flera steg i genomförandeprocessen.

Figur 1: Övergripande analytisk ram

Analysen av lärosätens strategidokument och handlingsplaner för internationaliseringsarbetet har två huvudsakliga inriktningar. För det första att utgöra underlag för urvalet av lärosäten och framför allt skapa ett sammanhang för övriga metoder i utredningen att utgå från. För det andra att klargöra på vilket sätt arbetet med breddad rekrytering till internationell mobilitet kopplas till annan breddad rekrytering och framför allt till lärosätets internationaliseringsarbete.

Analysen av ECHE-ansökningarna – samtliga som beviljades ECHE 2020, inför programperioden 2021–2027 – omfattar två av frågorna i ansökan. Frågorna har öppna svarsalternativ och textanalysen är inriktad på både direkta och indirekta beskrivningar av hur de aktuella utmaningarna på lärosätet hanteras. Frågorna i ECHE-ansökan är bredare formulerade än utredningens ansats men ligger i linje med den.

Gruppintervjuer i samtalsform genomfördes som fördjupning av analysen av strategidokumentet och ECHE-ansökningarna. Ett mindre antal aktörer på respektive lärosäte i urvalet inbjöds att delta. Lärosätena har själva fått bedöma vilka aktörer som bäst kan förmedla hur lärosätet arbetar med frågorna. I gruppintervjuerna har både personer som arbetar med frågorna lärosätetsövergripande och personer som arbetar på en mer praktisk nivå deltagit. I det första fallet rör det sig om personal på rektors-, stabs- eller motsvarande strategisk nivå. I det andra fallet om administrativ eller handläggande personal samt i något fall lärare/forskare.¹² Benämningarna varierar mellan lärosätena.

Vid respektive gruppintervju deltog tre till åtta representanter för lärosätet samt två utredare från UHR, varav en fungerade som samtalsledare och en analytiker/minnesantecknare. Totalt har 32 personer från åtta lärosäten deltagit. Gruppintervjuerna utfördes via digitala plattformar, spelades in och destruerades när rapporten färdigställdes. Urvalet av åtta lärosäten bygger på strategiskt urval i flera steg. Urvalets olika steg beskrivs i bilaga 2.

Om ECHE-ansökningarna – materialets möjligheter och begränsningar

Eftersom alla lärosäten som vill delta i Erasmus+ måste ansöka till EU-kommissionen för att få en Erasmuscharter (ECHE) ger ansökningarna en möjlighet att få en övergripande och aktuell bild av lärosätets arbete med inkluderingsfrågor i relation till internationell mobilitet.

Charteransökningarna är särskilt intressanta som underlag i den här utredningen eftersom lärosätena här för första gången strukturerat besvarar frågor om inkludering och breddad rekrytering till internationell mobilitet. En begränsning i materialet är samtidigt att ansökan är en förutsättning för att lärosätena ska få delta i Erasmus+ under kommande programperiod, och att svaren därmed i viss utsträckning kan antas vara anpassade till vad de förväntar sig att EU-kommissionen vill ha. Det här har diskuterats även i tidigare studier som baserats på ECHE-ansökningar.¹³

Förutom att lärosätena är olika stora och även organisatoriskt skiljer sig åt så har de också olika erfarenheter inom internationalisering och mobilitet. Det kan sammantaget bidra till att svaren i ECHE-ansökan skiftar; en del svarar övergripande för hela lärosätet medan andra exempelvis ger en mer detaljerad bild av arbetet på institutionsnivå.

12. Bland de intervjuade finns personer i rektorsfunktion och sektionschefer, handläggare och ansvariga för internationalisering, för Erasmus+ och för breddad rekrytering, samt studievägledare och koordinatörer för särskilt pedagogiskt stöd.

13. Se exempelvis UHR (2015a): En bild av högskolans internationalisering.

Frågeformuleringen i ansökan är ytterligare en faktor som begränsar möjligheten till jämförelser mellan lärosäten. Det gäller inte minst den fråga som specifikt handlar om studenter med färre möjligheter. Frågan, där lärosätet ska beskriva hur det säkerställer lika möjligheter för deltagande från olika grupper, besvaras i en del fall med en generell beskrivning av inkludering och breddad rekrytering till utbildning, utan att specificera vad som gäller för internationell mobilitet.

Ytterligare en begränsning med ECHE-ansökningar som underlag är att utrymmet för att svara på frågorna i frågemallen är begränsat. Det kan antas leda till att lärosätena i sina svar fokuserar på det de prioriterar högst. Det går dock inte att dra slutsatsen att lärosätet inte utöver det arbetar med breddad rekrytering av studentgrupper, eller genomför aktiviteter, som inte nämns i svaret. Exempelvis nämns stöd till studenter med funktionsnedsättning i flertalet ansökningar men att flera lärosäten inte nämner denna studentgrupp kan inte tolkas som att de inte är en prioriterad grupp, eller att det inte finns särskilda stödåtgärder riktade till dem. Vissa aktiviteter kanske betraktas som självklara och nämns därför inte.

Utredningen genomfördes från september 2020 till maj 2021. Projektgruppen har bestått av projektledare Conny Pettersson samt utredarna Kate Sevón och Sara Ahlstedt.

Kunskapsläget

Här ges en översikt över UHR:s tidigare studier som är relevanta för breddad rekrytering till internationell mobilitet. Några av studierna fokuserar specifikt på breddad rekrytering i mobilitet, andra har en bredare ansats eller koncentrerar sig på breddad rekrytering generellt.

I rapporten *Svenska studenter i Erasmus+* sammanfattas ambitionen med ökad mobilitet och breddad rekrytering till Erasmus+:

Den övergripande utgångspunkten för den svenska regeringens mobilitetsarbete är att mobilitet stärker kvaliteten i den högre utbildningen [...] Den svenska myndighet som ansvarar för Erasmusprogrammet nationellt, UHR, har vidare som ett av sina regeringsuppdrag att främja breddad rekrytering [...] Dessutom finns ett upplevt behov av att öka mobiliteten bland studenter [...] Fokus i Sverige har därför sedan en tid legat på att identifiera och undanröja hinder för mobilitet och öka Erasmusedtagandet bland underrepresenterade grupper¹⁴

Tidigare studier har visat att det finns en snedrekrytering till olika program som finansierar utbyte och mobilitet. Det handlar främst om att studenter som deltar i utbytesprogrammen i större utsträckning har föräldrar med högre inkomster och längre utbildningsbakgrund. Studierna visar också att studerande med utländsk bakgrund i högre grad studerar utomlands som freemover-studenter i stället för som utbytesstudenter. Vidare är det vanligt att studenter som läser statsvetenskap, språk, juridik och företagsekonomi deltar i internationella mobilitetsaktiviteter, medan studenter från lärar-, vård- och omsorgsutbildningar är underrepresenterade.¹⁵

Enligt rapporten *Vägen till utlandsstudier* förstärks den sociala snedrekryteringen till högskolan i gruppen utlandsstuderande. Rapporten anger att de som studerar utomlands i högre grad går högskoleförberedande program på gymnasiet, medan de som inte studerar utomlands i högre utsträckning kompletterar sin utbildning på Komvux eller folkhögskola. Gruppen utlandsstuderande har också högre betygsmedelvärde från gymnasiet.¹⁶

I rapporten *Breddad rekrytering till Linnaeus-Palme och Minor Field Studies (MFS)* (2020a) studeras hinder för studenters deltagande utifrån ett likamöjlighetsperspektiv i två program för utbyte med låg- och medelinkomstländer. De två lärosäten som ingick i studien underströk att frågan om breddad rekrytering inom de två programmen är viktig. Trots det visade undersökningen att de saknar strategi och mål för arbetet.

14. UHR (2019a): Svenska studenter i Erasmus+, s. 11.

15. UHR (2018a): Rekryteringspool för internationellt utvecklingssamarbete; UHR (2019a): Svenska studenter i Erasmus+; UHR (2019b): Vägen till utlandsstudier. Se också UHR (2021): Linnaeus-Palme och lärarutbildningarna.

16. UHR (2019b): Vägen till utlandsstudier, s. 5.

I intervjuer uttrycker lärosätena att ett hinder för vissa studentgruppers deltagande kan vara att karriärkopplingen mellan programmen och arbetsmarknaden inte görs tillräckligt tydlig, vilket kan vara viktigt för studenter från studieovana hem. Intervjudeltagarna tar också upp att inträdet till universitetet i sig kan upplevas som ett hinder som är svårt att ta sig förbi, och att mobilitet framstår som ytterligare en utmaning som studenten då väljer bort. Lärosätena anger också att ansvarig personal inte har kunskap om studenternas bakgrund. Det gör det svårt att arbeta mera riktat mot vissa studentgrupper. Lärosätenas decentraliserade organisation leder dessutom till att det på institutionsnivå är svårt att genomföra övergripande strategiska insatser.

Utredningen drar slutsatsen att det är viktigt att definiera vad breddad rekrytering till Linnaeus–Palme- och MFS-programmen innebär, och hänvisar till att inspiration kan hämtas ur Erasmusprogrammets charter (ECHE). Det är också tydligt att det finns ett behov av kunskap om vilka grupper som är underrepresenterade i programmen.

Breddad rekrytering bör integreras i all verksamhet

I rapporten *Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper* påpekas att varje lärosäte bör ha mål och strategier för frågor som rör breddad rekrytering och att arbetet bör integreras i lärosätets ordinarie verksamheter. I rapporten *Breddad rekrytering till Linnaeus–Palme och Minor Field Studies (MFS)* är tolkningen att breddad rekrytering även inkluderar internationaliseringsverksamheter. Rapporten föreslår att tydliga mål formuleras för att bredda rekryteringen också till mobilitet, liksom mål för att öka underrepresenterade studentgruppers deltagande.

I rapporten *Det akademiska värdet av mobilitet* (UHR 2018) visar UHR att om stödet till studenter samordnas så att olika personalkategorier arbetar tillsammans, och särskilt om studenter får proaktiv vägledning, så ökar antalet utresande studenter, även från underrepresenterade grupper. Även om projektet som rapporten bygger på inte specifikt handlar om breddad rekrytering kan många av slutsatserna appliceras på breddad rekrytering.

Få kopplingar mellan breddad rekrytering och mobilitet

I de tidigare refererade studierna om breddad rekrytering nämns termen internationalisering sparsamt. Mobilitet nämns inte alls. I de få fall där internationalisering nämns ställs begreppet i motsatsförhållande till breddad rekrytering. Till exempel står det i *Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper*:

[...] [b]reddad rekrytering och breddat deltagande förknippas ofta med en merkostnad som ställs mot andra centrala värden som exempelvis [...] internationalisering.¹⁷

17. UHR (2016): *Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper?* s. 108.

I *Från breddad rekrytering till breddat deltagande* står det att:

[...] å ena sidan präglas universitetsvärlden av konkurrens, rankingslistor, excellens och internationalisering, å andra sidan ska lärosätena arbeta med breddad rekrytering, breddat deltagande och lika möjligheter¹⁸

Internationalisering (i vilket mobilitet är en del) ses med andra ord inte generellt som ett område som är kopplat till breddad rekrytering och lika möjligheter.

Det exemplifieras i rapporten *Breddad rekrytering till Linnaeus–Palme och Minor Field Studies (MFS)* (UHR 2020a). Studien lyfter upp att både breddad rekrytering och internationalisering ses som kvalitetsfrågor av de två undersökta lärosätena men att det samtidigt saknas kopplingar mellan områdena i lärosätenas strategiska dokument. Här är det också värt att poängtera att 30 procent, eller elva lärosäten, i rapporten *Svenska lärosätens erfarenheter av Erasmus charter (ECHE)* svarade nej på frågan om lärosätet arbetar systematiskt med att inkludera studenter med funktionsnedsättning i Erasmus+ mobilitet.

Behovet av stöd för utresande studenter

Flera av studierna som ingår i den här genomgången av kunskapsläget betonar att det verkar saknas tillräckligt akademiskt stöd till utresande studenter.¹⁹ Genomgången visar att lärosäten till stor del satsar på praktiskt stöd snarare än på exempelvis studievägledning för studentgruppen. Det kan skapa barriärer till att delta i mobilitet för studenter som till exempel har läs- och skrivsvårigheter eller inlärningsproblematik, eller som kommer från studieovana hem och därför är mindre vana att navigera i akademien.

Rapporten *Det akademiska värdet av mobilitet* (UHR 2018) visar att antalet utresande studenter ökar, även från underrepresenterade grupper, om stödet samordnas bättre mellan olika stödfunktioner. Särskilt viktigt är det att studenter får proaktiv vägledning.²⁰ Risken finns annars att studenter med lägre akademiskt självförtroende inte fångas upp och får det stöd som skulle krävas för att de också ska kunna åka på utlandsutbyten.

I rapporten *En bild av högskolans internationalisering* (UHR 2015a) framgår att inte alla lärosäten erbjuder språkstöd för utresande studenter utöver den språkkurs, OLS (Online Linguistic Support)²¹, som ingår i Erasmus+ mobilitet inom högre utbildning.²² Flertalet lärosäten i rapporten anger att svenska

18. UHR (2014): *Från breddad rekrytering till breddat deltagande*, s. 16.

19. *Breddad rekrytering till Linnaeus-Palme och Minor Field Studies (MFS)*, (2020a); *Svenska lärosätens erfarenheter av Erasmus charter (ECHE)* (2020b); *En bild av högskolans internationalisering* (2015b).

20. Se även UHR (2014): *Från breddad rekrytering till breddat deltagande*.

21. <https://support.erasmusplusols.eu/hc/sv/articles/360004452613-Vad-är-OLS-Online-Linguistic-Support->.

22. Språkkurserna ges oftast på engelska eftersom utbytesstudier ofta bedrivs på engelska även i icke-anglosaxiska länder. Studenten gör ett språkprov före utresa, och enligt Kommissionens rekommendation ska studenter som inte uppnår en viss nivå (B2) erbjudas språkstöd av det sändande lärosätet före mobiliteten.

studenter har goda engelskkunskaper och att studier på engelska därför inte är ett problem. Det antagandet problematiseras dock inte i lärosätenas ECHE-ansökningar som rapporten bygger på. De studenter som inte planerar att delta i en mobilitet gör inte heller språktest. Det innebär att lärosätena inte vet om icke-mobila studenter har sämre engelskkunskaper och om det är en bidragande orsak till att de väljer bort mobilitet. Det skulle kunna inkludera studenter som migrerat till Sverige och genom att ha läst färre år i svensk skola också kan ha läst engelska i mindre utsträckning, samt studenter med dyslexi eller annan läs- och skrivproblematik.

Genom att anta att studenter vid svenska lärosäten kan engelska kan det skapas en språkbarriär till mobilitet. Barriären kan byggas på ytterligare om det även antas att mätbar språklig förmåga alltid inkluderar modet och förmågan att bruka den färdigheten.

Resultat

Inledningsvis presenteras här en övergripande analys av lärosätenas strategier och handlingsplaner för internationaliseringsarbetet. Därefter följer en redogörelse för utredningens tre övergripande frågeställningar. Avslutningsvis behandlas framträdande teman som förtjänar ytterligare belysning. Framställningen bygger omväxlande på analyser av ECHE-ansökningarna och på intervjuer med lärosätena.

Lärosätenas strategier

I det här avsnittet analyseras strategier och handlingsplaner för internationalisering, breddad rekrytering och stöd till studenter med funktionsnedsättning för de åtta lärosäten som ingår i studien. Syftet är att undersöka vilka kopplingar som görs mellan internationalisering och breddat deltagande på lärosätena.

Lärosätena har bidragit med olika slags dokument, till exempel övergripande lärosätesstrategier, handlingsplaner, handläggningsordningar, utredningar och lärosätespolicy. Alla lärosäten har inte strategier eller styrdokument för alla områden och områdena är organiserade på olika sätt. I några fall inkluderas områdena i lärosätets övergripande visions- eller strategidokument (se vidare översikt i Bilaga 2).

Lärosätenas internationaliseringsstrategier

Fem av lärosätena har en handlingsplan eller strategi för internationalisering. På de andra tre ingår internationaliseringsstrategin i den lärosätesövergripande strategin.

De lärosätesövergripande strategiernas beskrivning av internationalisering och mobilitet är kortare och mindre precisa än internationaliseringsstrategierna. Samtliga innehåller meningar som "fler möjligheter till lärar- och studentutbyten", att "skapa goda förutsättningar för student- och lärarutbyten över nationsgränser" och att "underlätta för studenter att delta i det internationella utbyte som pågår vid universitetet, både på hemmaplan och genom internationell rörlighet".

I handlingsplanerna nämns inte breddad rekrytering, stöd till studenter med funktionsnedsättning eller likabehandling uttryckligen. Däremot uttrycks att lärosätena vill att "fler" studenter ska få internationella perspektiv, till exempel genom virtuell och blandad mobilitet. Det kan tolkas som att lärosätena tänker sig att det finns studentgrupper som har andra behov än de grupper som i dag deltar i internationell mobilitet. Vilka dessa grupper är och hur lärosätet ska närma sig dem går de flesta handlingsplaner däremot inte in på.

Handlingsplanerna utgår generellt från gruppen "alla studenter" i de delar som har studentfokus, det vill säga "alla studenter" ska ha möjlighet till att

delta i en internationell mobilitet inom sin utbildning och "alla studenter" ska (kunna) delta i internationalisering på hemmaplan. Med andra ord gör planerna inte skillnad på olika studentgrupper och deras eventuella varierande behov. I de delar av handlingsplanerna som berör studenter ligger fokus i betydligt större utsträckning på inresande än på utresande studenter.

Lunds universitets handlingsplan skiljer sig dock till viss del åt från övriga studerade lärosätens planer. I likhet med övriga lärosäten använder universitetet inte termerna breddad rekrytering, likabehandling eller liknande. Däremot uppmärksammas underrepresenterade studentgrupper genom att handlingsplanen fastställer att förslag ska utarbetas för att:

- Undersöka hur och för vilka grupper internationell mobilitet kan främjas.
- Undersöka hur studenter som läser fristående kurser eller professionsutbildningar kan ges bättre möjligheter att tillbringa en del av sin utbildning utomlands.
- Introducera språkstöd för svenskspråkiga studenter för kommunikation i internationella sammanhang.²³

Som regel inkluderas dock inte breddad rekrytering i mobilitet i internationaliseringsstrategier hos de undersökta lärosätena.

Lärosätenas handlingsplaner för breddad rekrytering

Tre av de åtta inkluderade lärosätena har handlingsplaner för breddad rekrytering. Två av dem har ingen handlingsplan men bidrog till studien med utredningar som fokuserar på breddad rekrytering och studenter från studieovana hem. Inget av dessa fem lärosäten kopplar i sin handlingsplan eller utredning mobilitet eller utlandsstudier till breddad rekrytering eller breddat deltagande.

Fyra av de åtta lärosätena har handläggningsordningar för stöd till studenter med funktionsnedsättning. Handläggningsordningarna ser relativt lika ut: de tydliggör diskrimineringslagens definition av funktionsnedsättning och beskriver processen som en student behöver följa för att ansöka om stöd, vilka stödåtgärder som erbjuds och lärosätets interna ansvarsfördelning för stöd- och anpassningsåtgärder.

Utöver dessa fyra lärosäten inkluderar tre lärosäten i stället stöd till studenter med funktionsnedsättning i sina arbetsmiljöplaner eller likabehandlingspolicy. De dokumenten ger överlag mindre detaljerad information om process och ansvarsfördelning för stöd till studentgruppen. I vissa lärosätens dokument nämns gruppen knappt.

Ett av de åtta lärosätena har ingen handläggningsordning eller annan plan eller policy för stöd till studenter med funktionsnedsättning.

I en majoritet av dokumenten som handlar om stöd till studenter med funktionsnedsättning (sex av sju) nämns inte vilket stöd (om något) som erbjuds studenter inom gruppen som vill delta i mobilitet, eller vilken funktion vid lärosätet som ansvarar för att ge stödet. Som enda lärosäte inkluderar Umeå

23. Dessa studenter kallas nationella studenter (det vill säga motsatsen till internationella studenter) i lärosätets handlingsplan.

universitet att kontaktpersonen för stöd vid funktionsnedsättningar vid utbildningsprogram eller institution (beroende på om studenten läser ett program eller en fristående kurs):

[...] ansvarar för att informera studenten om möjligheter och förutsättningar för att få det stöd i studiesituationen som studenten behöver inför eventuella studier utomlands.²⁴

Universitetet lyfter även under rubriken "Studenten ansvarar för" fram att det är kontaktpersonen studenten ska vända sig till "för att få information inför eventuella studier utomlands". Genom att klargöra var ansvaret för frågan ligger i handläggningsordningen tydliggörs att studenter med funktionsnedsättning ska ha samma möjlighet som övriga studenter att få information som hjälper dem att avgöra om de vill och har möjlighet att delta i en mobilitet.

Lärosätenas arbete med breddad rekrytering till internationell mobilitet

Agendan för att öka deltagandet och bredda rekryteringen

I sin ECHE-ansökan förbinder sig lärosätena att respektera de grundläggande principerna i Erasmus+. Inför den programperiod som nyligen inletts betonar EU-kommissionen icke-diskriminering och inkludering, liksom vikten av att göra det möjligt för underrepresenterade studentgrupper att delta i programaktiviteter.²⁵ Det finns också en ambition både på europeisk och nationell nivå att öka studentmobiliteten generellt, och i styrdokumentet för Erasmus+ uppmanas lärosätena att motverka strukturella och andra hinder för internationell mobilitet. EU-kommissionen har i sin strategi för European Education Area²⁶ satt målet om 25 procent mobila studenter, och Erasmus+ är ett verktyg för att uppnå målet.

Internationaliseringsutredningen föreslår också att minst 25 procent av studenterna ska tillbringa minst tre månader av sin utbildning utomlands senast 2025.²⁷ I ansökningarna anger de flesta lärosätena att de strävar mot att öka studentmobiliteten; i många fall preciserar de att det gäller såväl inkommande som utresande mobilitet.

24. Umeå universitet: (2017): Handläggningsordning för stöd till studenter med funktionsnedsättning, s. 7–8.

25. Se https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity_en.

26. Se European Education Area – https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_en.

27. SOU 2018:78. Om, på vilket sätt eller vilken omfattning förslag i internationaliseringsutredningen kommer att leda till konkreta åtgärder från regeringen är i skrivande stund oklart. Ändå verkar många lärosäten förhålla sig till internationaliseringsutredningens förslag. Inte minst detta mål. Se dock prop. 2020/21:60.

Mobilitetsfönster

För att öka deltagandet i mobilitetsprogrammen och nå målet om 25 procent utresande studenter redovisas ett antal åtgärder som planeras. Det är vanligt i ansökningarna (13 av 41) att lärosätena planerar att införa mobilitetsfönster i flera, eller i samtliga utbildningar för att göra det möjligt särskilt för under-representerade studentgrupper att ta del av internationalisering.²⁸ Det kan jämföras med UHR:s ECHE-analys 2015, då något färre lärosäten (8 av 42) angav att de skapat eller ville skapa mobilitetsfönster.²⁹ Trenden tycks alltså ha stärkts något sedan dess. Som konstaterats även i tidigare undersökningar är det en förutsättning för att genomföra studentutbyten att det, utöver avtal om utbyte mellan lärosäten, finns perioder under studierna som går att genomföra utomlands.³⁰

Blandad mobilitet

För att bredda deltagandet i Erasmus+ har möjligheterna under den nya programperioden till blandad mobilitet (blended mobility) utökats, där fysisk mobilitet kan kombineras med virtuell mobilitet. Ett flertal lärosäten anger att de välkomnar de nya Erasmusprinciperna om digitalisering, blandad mobilitet och möjligheter till kortare mobilitetsperioder som enligt lärosätena förväntas främja breddad rekrytering till programmet. I några ansökningar betonas vikten av att de nya formerna för internationalisering som planeras i Erasmus+ ska komma in tidigt i utbildningarna, för att inspirera till längre utbytesperioder.³¹

Kortare mobilitetsperioder

Knappt hälften av lärosätena (19 stycken) anger i sina ansökningar att de avser utveckla möjligheter till blandad mobilitet. Särskilt lyfts möjligheten till kortare mobilitetsperioder som ett efterlängtat alternativ för studenter som "tidigare varit uteslutna från Erasmus och liknande mobilitetsprogram på grund av privata eller akademiska begränsningar". Blekinge Tekniska Högskola (BTH) anger att den har delat upp kurser i halva terminer vilket gör kortare utbyten möjliga både för personal och studenter. BTH ser därmed en möjlighet att öka antalet utbyten inom utbildningsområden där det har varit få internationella utbyten.

Antagandet att kortare mobilitetsperioder kan främja breddat deltagande i mobilitetsaktiviteter ser ut att stödjas av en studie som CSN och UHR har genomfört; enligt *Vägen till utlandsstudier* (UHR 2019b) har studenter som deltar i kortare utlandsutbyten en delvis annan social bakgrund än övriga utlandsstuderande. Gruppen som har deltagit i kortare utbyten tycks också ha en annan väg till högskolestudier än övriga utlandsstuderande: en större andel har inte läst ett högskoleförberedande program på gymnasiet och en större andel har också studerat på Komvux eller folkhögskola.

28. För en definition av mobilitetsfönster, se Ferencz, Hauschildt & Garam 2013.

29. UHR (2015a): En bild av högskolans internationalisering.

30. Se exempelvis (2018b): Det akademiska värdet av mobilitet.

31. När denna rapport skrivs har programguiden 2021 för Erasmus+ ännu inte publicerats.

Virtuell mobilitet

Hälften av lärosätena (20 stycken) anger i sina ECHE-ansökningar att de har utvecklat, eller vill utveckla den virtuella mobiliteten. Den motivering som nämns oftast är att virtuell mobilitet möjliggör internationaliseringserfarenheter även för studenter som av olika anledningar inte har möjlighet att, eller vill, göra en utbytesperiod utomlands.

Flera lärosäten kopplar utveckling av internationalisering på hemmaplan till utökade möjligheter till virtuell mobilitet inom ramen för Erasmus+. I en ansökan formuleras det med att virtuell mobilitet ger alla möjlighet till ett europeiskt perspektiv – alla i klassrummet är inkluderade i den här formen av internationalisering. Där anges också att olika former av digital internationalisering förväntas väcka studenters intresse för utlandsstudier och därmed på sikt bidra till att öka antalet mobiliteter.

Flera lärosäten lyfter fram fördelen med virtuell mobilitet ur ett hållbarhetsperspektiv. Att stanna hemma och samtidigt träffa andra europeiska studenter är ett hållbart sätt att träffas. I flera ansökningar nämns även att krisen på grund av pandemin har påskyndat utvecklingen av digitala lösningar inom utbildningarna.

Praktik utomlands

Flera lärosäten anger att intresset för att göra praktik utomlands har ökat de senaste åren. Enligt UHR är också praktik den aktivitet inom Erasmus+ som ökar, till skillnad från utbytesperioder för att studera vid utländskt lärosäte.³²

Liksom studentgruppen som deltagit i kortare utbytesperioder för studier vid annat lärosäte har de som praktiserat utomlands oftare studerat på Komvux eller folkhögskola och inte gått ett högskoleförberedande program på gymnasiet. Praktikantgruppen har föräldrar med något lägre utbildningsnivå och lägre inkomster än övriga utbytesstuderande.³³ Det kan alltså finnas fog för antagandet att utlandspraktik kan attrahera eller verka tillgängligt för en annan grupp studenter än utbytesstudier vid ett utländskt universitet.

Bland lärosäten som anger att de fokuserar på att öka utnyttjandet av Erasmus+ praktikstipendier sätter en del uttryckligen det i samband med att främja mobilitet för underrepresenterade grupper, exempelvis studenter med icke-akademisk bakgrund. Malmö universitet, som har en stor andel professionsutbildningar, menar att praktik utomlands passar utmärkt på utbildningar där man inte har mobilitetsfönster, exempelvis lärarutbildningar. Universitetet anger att det aktivt har informerat om Erasmus+ praktikstipendier, och ökat deltagandet i utlandspraktik, som de anser "passar de flesta studenter". Malmö universitet har också fokuserat på att informera doktorander om praktikstipendier och skickade vårterminen 2020 ut den första doktoranden på praktik med stipendium. Universitetet förväntar sig att ansökningarna ska öka när pandemin är över. Hittills har det på Malmö

32. Inom Erasmus+ åkte 3 411 svenska studenter på utbytesstudier och 654 på praktik läsåret 2015/2016. Under läsåret 2018/2019 åkte 3 624 på utbytesstudier och 999 på praktik. Siffrorna inkluderar europeisk och utomeuropeisk mobilitet.

33. UHR (2019b): Vägen till utlandsstudier.

universitet inte varit konkurrens om Erasmus+ praktikstipendier, utan alla som ansökt har beviljats stipendium.

Studentambassadörer

Flera av lärosätena beskriver hur de använder studentambassadörer i syfte att bredda rekryteringen av studenter generellt till utbildningarna. Några lärosäten anger att studentambassadörerna specifikt har i uppdrag att proaktivt informera skolelever om olika former av stöd, såväl i studierna generellt som för utbytesaktiviteter. Uppsala universitet nämner att det rekryterar studentambassadörer med olika bakgrund och med särskilda behov för att genom exemplets makt bredda intresset för mobilitet.

Mentorsgrupper med inresande studenter

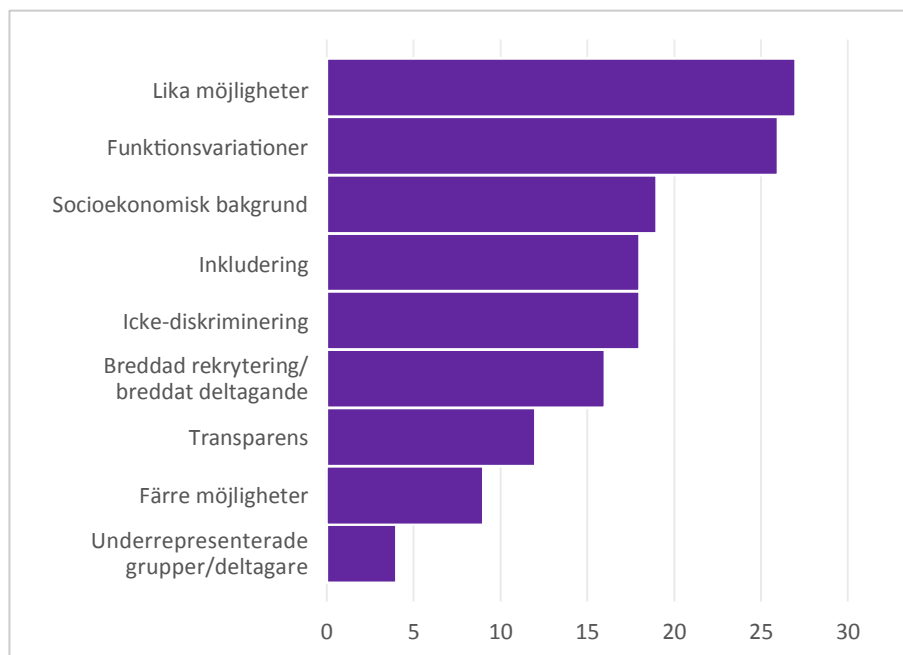
Umeå universitet betonar att det är viktigt att rekrytera internationella inresande studenter för att inspirera lärosätets egna studenter att resa ut. Bland annat har lärosätet infört mentorsgrupper bestående av lokala studenter och internationella studenter. De genomför aktiviteter tillsammans, vilket lärosätet anser bidrar till att inresande studenter trivs, och "hemmastudenternas" intresse för internationella erfarenheter väcks.

Användning och tolkning av de centrala begreppen

Användningen av de centrala begreppen

Enligt riktlinjerna för ECHE-ansökan ska lärosätena säkerställa lika möjligheter för potentiella deltagare i Erasmusaktiviteter. Ett särskilt fokus ska läggas på att inkludera deltagare ur den studentgrupp som programmet kallar *deltagare med färre möjligheter* samt grupper som är underrepresenterade i mobilitet.

Figur 2: Antal förekomster av de olika begreppen i ECHE-ansökningarna

Figur 2 visar antalet ECHE-ansökningar som använder sig av de begrepp som förekommer i materialet, det vill säga begrepp i riktlinjerna för Erasmus+ programmet och ECHE som handlar om breddad rekrytering. Av figuren framgår att de två begreppen i ECHE, *underrepresenterade grupper* och (deltagare med) *färre möjligheter* förekommer i ett fåtal ansökningar (*underrepresenterade grupper* i fyra ansökningar). Det bör nämnas att ett flertal ansökningar nämner diskrimineringslagen och i många fall räknas även diskrimineringsgrunderna enligt lagen upp; de här förekomsterna är inte inkluderade i figuren eftersom man endast anger att man följer lagen. Det framkommer inte heller alltid tydligt om skrivningar i ansökan refererar till breddad rekrytering till högskolan generellt, eller om de även omfattar mobilitet.

Tolkningar av de centrala begreppen

Den övergripande analysen av detta innebär en genomgång av vilka studentgrupper lärosätena nämner i svaren på två frågor i ECHE-ansökan: frågan där de ska beskriva sin strategi för att delta i Erasmus+ programmet, "Erasmus Policy Statement", och frågan där de specifikt ombeds att beskriva hur de tänker säkerställa lika möjligheter för grupper som är prioriterade i programmet (se vidare bilaga 1).

Endast ett fåtal lärosäten ger en explicit tolkning av begreppen. Svaren skiljer generellt inte heller tydligt mellan *underrepresenterade grupper* och *deltagare med färre möjligheter*. Noteras bör att frågan handlar om hur lärosätena *arbetar* med inkludering, inte explicit hur de *tolkar* begreppen. Lärosätena svarar alltså på det som efterfrågas. Det innebär att det inte kan ges någon heltäckande bild av hur lärosätena tolkar begreppen *underrepresenterade grupper* och *deltagare med färre möjligheter* genom en analys av ansökningarna som underlag.

Utpekade studentgrupper

Den bild som framträder är att den vanligast förekommande tolkningen av de ovannämnda begreppen är att det handlar om studenter med funktionsnedsättning. Gränsdragningen mellan dessa och andra snarlika begrepp är inte enkel, varken principiellt eller i den praktiska bedömningen av enskilda individer. I några fall nämns ändå specifikt dyslexi. Andra grupper som nämns är äldre studenter som arbetar deltid och studenter med barn. Även studenter från studieovana hem och studenter med invandrarbakgrund nämns i flera svar som exempel på grupper som är underrepresenterade i internationell studentmobilitet.

Transparens och icke-diskriminering

Svaren i ansökningarna fokuserar i stället på generella policyfrågor och åtgärder mot diskriminering, och på brett riktade informationsinsatser om möjligheter till mobilitet. Det är också vanligt att lärosätena betonar att deras antagningsprocesser för internationell mobilitet är transparenta och inkluderande. Om specifika studentgrupper nämns görs det ofta med

hänvisning till exempelvis nationella regelverk och inte till lärosätets egna prioriteringar.

En majoritet av lärosätena hänvisar i sina svar till diskrimineringslagen och anger att lagen förbjuder diskriminering som har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Att lärosätena i svaren på flera ställen hänvisar till och redogör specifikt och uttryckligen för *svensk* lagstiftning samt *svenska* regelverk och policyfrågor torde hänga samman med att de riktar sig till en icke-svensk mottagare, det vill säga EU-kommissionen.

Underrepresenterade grupper

I ansökningar där man hänvisar till *underrepresenterade grupper* framgår också att begreppet kan omfatta två spår:

1. Det kan hänvisa till studentgrupper på utbildningsprogram med strukturer som försvårar utbytesperioder (lärarprogram, sjuksköterskeprogram, vissa ingenjörsprogram).
2. Det kan handla om studenters personliga bakgrund, såsom icke-akademisk bakgrund eller funktionsnedsättning.

Som tidigare framhållits särskiljs i ansökningarna inte generellt mellan *underrepresenterade grupper* och *studenter med färre möjligheter*; båda begreppen kan omfatta de två ovannämnda spåren.

Intervjuerna med lärosätena bekräftar att det generellt inte upplevs som angeläget med en exakt tolkning av ECHE-formulärets begrepp *underrepresenterade grupper* och *deltagare med färre möjligheter*. Resurserna läggs på det praktiska arbetet med breddad rekrytering och inkludering.

Lärosätena uttrycker också att terminologin i EU-programmen följer en "EU-standard" som ska fungera för alla lärosäten i Europa, och att det därför "inte är viktigt att grota ner sig i begreppen i stället för att göra jobbet". De påpekar även att det varierar mellan olika fakulteter vilka studentgrupper som är underrepresenterade. Att en nationell definition av breddad rekrytering och breddat deltagande till internationell mobilitet efterfrågas förekommer dock också; ett lärosäte påpekar att en gemensam definition kan utgöra en ram som bidrar till en gemensam målbild på lärosätet.

Lärosätenas definitioner

Några lärosäten anger att de definitioner de använder sig av kommer från propositionen *Den öppna högskolan* (Prop. 2001/02:15) eller från UHR:s rapport *Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper* (UHR 2016). Som konstateras i rapporten är högskolelagens uppdrag till lärosätena om breddad rekrytering till högskolan vagt formulerat. Detsamma gäller uppdraget från EU-kommissionen i riktlinjerna för ECHE-ansökan om att säkerställa lika möjligheter att delta i Erasmusaktiviteter, med särskilt fokus på att inkludera studentgrupper "med färre möjligheter" och grupper som är underrepresenterade i internationell mobilitet.

Att det saknas en enhetlig definition av begreppen innebär att det finns ett stort tolkningsutrymme för lärosätena att definiera sitt uppdrag, såväl vad gäller breddad rekrytering till högskolan som breddad rekrytering till internationell studentmobilitet. Att en gemensam definition saknas behöver inte vara en nackdel, vilket också konstateras i ovannämnda rapport. Möjligheten att formulera egna definitioner gör att man kan fokusera på de aspekter och grupper som är relevanta på det egna lärosätet. Samtidigt blir då utmaningen – om lärosätena önskar lära av varandra – att hitta ett språkbruk som möjliggör kommunikation om erfarenheter, lärdomar och utvecklingsmöjligheter.

Hinder och möjligheter i arbetet med internationell studentmobilitet

Organisatoriska faktorer

Flera lärosäten tar upp organisatoriska faktorer som underlättar arbetet med breddad rekrytering till internationell mobilitet. Motiveringarna för hur lärosätets organisation påverkar internationaliseringsarbetet tycks peka åt olika håll. Exempelvis anger Stockholms universitet, som har en utpräglat decentraliserad organisation, att det ger en stor autonomi som underlättar för olika prioriteringar ute i verksamheten, liksom för ett studentnära bemötande. Mittuniversitetet, som har genomfört en organisationsförändring i motsatt riktning, från en decentraliserad till en centraliserad organisation, ser fördelar med att ha stödfunktioner som vägledning, studenthälsa och språkstöd centralt samlade i organisationen, medan det akademiska stödet ges ute i verksamheterna. Umeå universitet beskriver sin organisation för internationalisering som att International Office är ett nav för internationalisering på institutionerna. Från att internationalisering huvudsakligen har inneburit internationell mobilitet arbetar lärosätet nu för att ett internationellt perspektiv ska genomsyra all undervisning.

Underrepresenterade utbildningar

Vissa utbildningar är underrepresenterade inom internationell mobilitet. Hit hör bland annat lärarutbildningar. Regleringen och detaljnivån i styrningen av lärarutbildningarna lyfts återkommande fram som en utmaning för breddad rekrytering till studentmobilitet, såväl i tidigare sammanhang som i underlaget för den här rapporten. Strukturen på utbildningen nämns särskilt som ett hinder i arbetet med att öka mobilitetsdeltagandet i underrepresenterade utbildningar, dit också andra utbildningar än lärarutbildningar inom gruppen legitimationsyrken hör. Men styrningen av lärarutbildningen sker inte bara genom nationella styrdokument, utan består också av styrningen vid det egna lärosätet.³⁴ Utöver särskilda informationsinsatser till lärarstudenter anger några lärosäten att de arbetar med att justera strukturen på lärarprogrammet för att underlätta för mobilitetsperioder framför allt i form av verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Ett par lärosäten anger också att de utvecklat möjlighet att genomföra en större del av VFU utomlands.

34. UHR (2021): Linnaeus-Palme och lärarutbildningarna.

Kunskaper om studentpopulationen

Bristande kunskaper om den egna studentpopulationen anges i flera fall även i denna utredning som ett hinder i arbetet med breddad rekrytering till studentmobilitet. GDPR och andra faktorer anses utesluta eller försvåra insamling av vissa data om individerna i populationen; det kan också vara känsligt att peka ut individer eller grupper av individer i behov av särskilda insatser. Utan denna kunskap torde det vara svårt att arbeta strategiskt med breddad rekrytering. Samtidigt genomför lärosäten egeninitierade utredningar som del i sitt strategiarbete. Dessutom finns det på flera lärosäten en allmänkunskap om hur det förhåller sig med eventuell snedrekrytering inom specifika ämnen eller utbildningsprogram. Även på institutionsnivå, och i förekommande fall fakultetsnivå, finns det kunskap om studentpopulationen.

Geografiska faktorer

I rapporten *Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper?* slås fast att lärosätets geografiska läge och befolkningssammansättning i närområdet påverkar rekryteringen till högskolan. I underlaget för den här utredningen lyfts det geografiska läget och regionens befolkningsunderlag som faktorer med stor påverkan också på studentmobiliteten.³⁵ På ett lärosäte i en region med låg utbildningsnivå och med många studenter från studieovana hem kan det behövas andra strategier och insatser än på etablerade lärosäten i vissa storstadsregioner. Ett lärosäte beskriver hur mångfalden i befolkningsunderlaget i regionen fått prägla profilen på hela verksamheten. På så sätt kan regionala befolkningsmässiga och andra förutsättningar bli en konkurrensfördel i rekryteringen. Även lärosäten med nationellt upptagningsområde och en specifik yrkes- eller verksamhetsområdesinriktning kan stå inför utmaningar i hur de väljer att profilera lärosätet.

På flera lärosäten blev distansutbildning en viktig del i verksamheten redan före pandemin. På Högskolan i Gävle utgör distansutbildning ungefär 45 procent av utbildningsutbudet. Lärosäten med en stor andel distansstuderande, liksom med många deltidsstudenter, har i flera fall en lägre andel utresande studenter och beskriver det som en utmaning i arbetet med breddad rekrytering till internationell mobilitet.

Utbildningsutbud

Rapporten *Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper* visar att lärosätets utbildningsutbud är en av de viktigaste faktorerna som har effekter på rekrytering till högskolan. Den hänvisar till UKÄ:s statistik som visar att studenter med olika social bakgrund delvis studerar på olika högskoleutbildningar. Att utbildningsutbudet även påverkar rekryteringen till studentmobilitet har synliggjorts i flera tidigare rapporter. Exempelvis visar rapporten *Svenska studenter i Erasmus+* (UHR 2019a) att studenter med flera meriter och andra tillgångar, som socioekonomisk bakgrund och föräldrars utbildningsnivå, i större utsträckning studerar på utbildningar där utbyten och internationaliseringsmöjligheter är som mest utbyggda. Enligt rapporten

35. Se vidare UHR 2016.

ligger andelen studenter som har studerat utomlands på över 30 procent för civilekonomutbildningar, juristutbildningar och civilingenjörsutbildningar. Motsvarande andel för sjuksköterskeutbildningar är 4 procent och förskollärarytbildningar 1 procent.

Även i underlaget för den här rapporten bekräftas utbildningsutbudets betydelse för rekryteringen till internationell mobilitet. Lärosäten med stor andel professionsutbildningar (lärar- och förskollärarytbildningar och sjuksköterskeutbildningar) påpekar att såväl strukturen på utbildningarna som att studenter till dessa utbildningar ofta rekryteras regionalt och är något äldre än genomsnittet, innebär en utmaning i arbetet med breddad rekrytering till internationell mobilitet.

Resursfrågan

Arbetet med internationalisering beskrivs i intervjuerna ofta som en resursfråga. En del mindre lärosäten påtalar bristen på resurser. Det finns exempel där tjänsten som internationaliseringsansvarig har delats med tjänsten som likabehandlingshandläggare, medan ett stort lärosäte har internationella handläggare på alla fakulteter. Förutom vikten av tillräckliga resurser för arbetet med internationaliseringsfrågor lyfts i flera intervjuer även betydelsen av ledningens stöd och engagemang. Samspelet mellan strategisk ledningsnivå och fakulteter och institutioner anges som viktigt, inte minst i arbetet med lärosätets internationaliseringsstrategi.

Nya möjligheter i Erasmus+

De nya formerna för internationalisering och internationell mobilitet i Erasmus+ programmet nämns återkommande som efterlängtade möjligheter till ökad och breddad rekrytering till studentmobilitet. Lärosätena ser generellt sett särskilt positivt på möjligheter till kortare mobilitetsperioder för studenter. Flera lärosäten uttrycker också att de har förväntningar på möjligheten till blandad mobilitet, och betonar att de vill erbjuda en bredd i utbudet av internationaliseringsaktiviteter och ge studenterna interkulturella möjligheter under studietiden. Samtidigt förekommer också att de framhåller att Erasmus+ styr prioriteringar på lärosätena. Insatser för breddad rekrytering till internationell mobilitet inriktas till de grupper där det går att söka extra stöd inom programmet.

Framträdande analytiska teman

Det akademiska värdet av utlandsstudier

Flera rapporter tar upp möjliga anledningar till att inte flera studenter studerar utomlands, trots mobilitetsmål på olika nivåer och insatser på lärosäten för att öka mobiliteten. Exempelvis visar den nordiska studien *Living and Learning – Exchange Studies Abroad* (2013), som undersöker studenters attityder till utlandsstudier, att ett vanligt skäl att avstå från utlandsutbyten, vid sidan om personliga skäl, är upplevd osäkerhet kring det akademiska värdet av utlandsstudier. Det finns en rädsla för att missa delar av studierna

hemma och för att studietiden ska förlängas.³⁶ Den akademiska nyttan av internationell mobilitet nämns också både i några av ECHE-ansökningarna och i intervjuer med lärosätena i denna utredning.³⁷ Den kopplas då till internationalisering som kvalitetshöjande faktor i utbildningen men också till målet att öka studentmobiliteten. Några lärosäten anger att de ger strukturerat stöd till program- och ämneskoordinatorer för att definiera det akademiska värdet av internationalisering och internationell mobilitet i ett specifikt akademiskt sammanhang; vikten av att involvera akademisk personal i internationaliseringsarbetet betonas.

Att lyfta den akademiska nyttan av studentutbyten nämns också som ett sätt att motivera *underrepresenterade* utbytesstudenter. Exempelvis anger Mittuniversitetet att det tydligt kommunicerar den praktiska nyttan av internationell mobilitet, bland annat kopplat till anställningsbarhet. Koppling till arbetsmarknaden bedöms vara en speciellt viktig motivationsfaktor för studenter med icke-akademisk bakgrund.³⁸

Från att ha haft fokus på kvantitativa mål för studentmobilitet, där man räknat antal mobiliteter oavsett längd, har bland annat Mittuniversitetet skiftat till att fokusera på hur utbytesstudier kan bidra till en höjning av utbildningens kvalitet. Lärosätet anger också att det bedömer att integrerad mobilitet ger större akademiskt mervärde jämfört med en valbar utbytesperiod inom ramen för ett mobilitetsfönster. Det senare tenderar enligt lärosätet att bli en separat del i utbildningen, med fokus snarare på "vart ska jag åka" än på vad utbytesstudierna innehållsligt tillför studierna. Integrerad mobilitet, där studenten gör en utbytesperiod som en del av exempelvis sin ämnesfördjupning, planeras utifrån vad utbytet förväntas ge den enskilda studenten. De planerar också för hur de fångar upp detta när studenten kommer tillbaka. Enligt lärosätet blir mobiliteten då av större intresse också för ämnes- eller programansvarig, samtidigt som värdet på utbytet för studenten blir tydligare. I arbetet för att bredda rekryteringen till mobilitet finns även handlingsplaner för att alla studenter ska ha förutsättningar att ta del av utbytesperioder.

Lärarna har en nyckelroll

Lärarnas betydelse för att öka studentmobiliteten anges av flera lärosäten som särskilt viktig för studenter som inte självklart söker sig till utbytesstudier. Det antyder också att en ökad lärarmobilitet skulle kunna ha potential att i nästa steg bidra till att bredda deltagandet i studentmobiliteten. Detsamma gäller för ökad internationell mobilitet för lärarstudenter, i en proaktiv satsning på framtida lärare med erfarenheter från egen mobilitet

36. Liknande resultat finns exempelvis i Bolognarapporten 2015 där studiernas struktur och bristen på information och uppmuntran anges som främsta hinder för utlandsstudier, men också osäkerhet kring hur utlandsstudierna kan integreras i studierna på hemmaplan anges som hinder. The European Higher Education Area in 2015; jämför SOU 2018:3.

37. Betydelsen av att tydliggöra det akademiska värdet av utbytesstudier har diskuterats bland annat i UHR-rapporten *Det akademiska värdet av mobilitet* (UHR 2018b) där vikten av att internationalisera lärandemålen i utbildningarna och att formulera specifika mål för utbytesperioder betonas. Se också SOU 2018:3.

38. Se också CSN (2017): Utlandsstudier – vad händer sedan?

som student. Häri ryms rimligen universitetslärare, men också lärare verk-
samma i exempelvis grund- och gymnasieskolor.

I intervjuerna tar några lärosäten upp lärarnas roll i att inspirera till
internationell mobilitet. De betonar att lärare med egen erfarenhet av
internationell mobilitet kan inspirera och motivera genom att tydliggöra
konkreta fördelar av internationella utbytesperioder i utbildningen. Lärare
kan ge akademiskt stöd och bland annat identifiera kurser på mottagande
universitet som passar den enskilda studenten.

Utöver att lärare kan tydliggöra den akademiska nyttan av internationell
mobilitet poängteras också att lärare som har egen erfarenhet av internatio-
nell mobilitet kan skapa en trygghet för studenter som inte självmant söker
sig till utbytesstudier. En lärare som själv varit ute kan konkret beskriva
partneruniversitetet och vilka lärare utbytesstudenten får träffa där, och
därigenom sänka trösklarna för att söka sig ut.³⁹

Lärarnas roll för att motivera studenter till utbytesperioder utomlands
har diskuterats i flera sammanhang. Exempelvis anger Internationaliserings-
utredningen att avsaknad av uppmuntran från lärare är ett av de största
hindren för studenters mobilitet.⁴⁰ Även i föreliggande utredning anger
några lärosäten att lärarmobiliteten är låg och att det är svårt att motivera
lärare till utlandsperioder. I genomgången av kunskapsläget anges bristande
meritvärde och bristen på incitament såsom nedsättning i undervisning
som troliga anledningar till att lärare inte söker sig ut. Internationalise-
ringsutredningen lyfter också tidsbrist som ett hinder för personalmobilitet.
Den rekommenderar att lärosätena säkerställer att det planeras in tid för
mobilitet i tjänstgörings- och utvecklingsplaner.⁴¹

Kontakter med partneruniversitet

Flera lärosäten betonar vikten av goda kontakter på institutionsnivå med
partnerlärosäten. Exempelvis anger Högskolan i Gävle att den har en mål-
sättning att varje utbildning har några partnerlärosäten som den känner
väl och kan rekommendera till studenter, och därmed sänka trösklarna för
utlandsstudier. För samarbetsavtalen med dessa lärosäten planerar lärosätet
att utveckla kvalitetskriterier som också omfattar kriterier för att ta emot
studenter med särskilda behov. Ett par lärosäten lyfter också behovet av ett
tydligare regelverk, förslagsvis i Erasmusprogrammet, för att säkerställa
att mottagande lärosäte har samma förutsättningar att ta emot studenter.

Kunskap och kunskapsbehov om studentpopulationerna

UHR har tidigare konstaterat att lärosätena delvis saknar kunskap om
dimensioner som är viktiga för breddad rekrytering och breddat deltagande
inom högskolan. Flera lärosäten betraktar statistik om studentpopulationen

39. Se vidare UHR (2020a): Breddad rekrytering till Linnaeus-Palme och Minor Field
Studies (MFS).

40. SOU 2018:3.

41. UHR genomför en studie om mobilitet bland akademisk personal. Den publiceras
2022.

som potentiellt stigmatiserande.⁴² De flesta lärosätena använder UKÄ:s statistik som är en bra utgångspunkt för att skapa en återkommande och enkelt utvärderingsbar ram för arbetet med breddad rekrytering och breddat deltagande. En möjlighet är att lärosätet genomför egna enkätundersökningar där flera kategorier erbjuds och låter studenterna själva ta ställning till om de vill definiera sig i enlighet med dem. Utifrån de data som tas fram kan då tydligare samband dras mellan breddad rekrytering, breddat deltagande och relevanta dimensioner.

Flera lärosäten anger att det finns ett behov av bättre kunskaper om den egna studentpopulationen. I flera ECHE-ansökningar anges att det i Sverige inte finns möjligheter för lärosätena att samla in data om studenters socioekonomiska bakgrund. Det gör att de inte vet tillräckligt mycket om vilka grupper som är underrepresenterade i mobilitetsaktiviteter.⁴³ Samtidigt redogör ett fåtal lärosäten för egna kartläggningar av studentpopulationen. Att inte flera nämner det kan dock inte tolkas som att det endast är ett fåtal lärosäten som vid olika tillfällen kartlagt den egna studentpopulationen. Några anger att de gör studentenkäter, exempelvis vid terminsstart. I de flesta fall där kartläggningar eller studentenkäter nämns framgår inte om kartläggningen även omfattar studentmobilitet. Ett par lärosäten anger att de planerar att göra specifika enkäter till utresande studenter eller studenter som varit på utbyten.

Karlstads universitet beskriver att det har genomfört projekt för att få kunskaper om studentpopulationen. Projektet "Följ en student" syftar till att förbättra kommunikationen till, och insatserna för studenter. Projektet har bland annat använt sig av sociala medier, intervjuer och fokusgrupper. Studenter har också skrivit digitala dagböcker. Studenterna deltar frivilligt men lärosätet anger att det inte är svårt att få deltagare, "studenter vill bli lyssnade på". I planeringen finns också en fortsättning, "Följ en utresande student" men pandemin har gjort att projektet har pausat.

Ett annat exempel på studentkartläggning är Mittuniversitetet som använder sig av SCB-data och gör temarapporter om studenternas bakgrund. Det vill även fånga upp utresande studenters erfarenhet före, under och efter mobilitetsperioden, och har också ambitionen att inkludera erfarenheter på längre sikt efter avslutade studier.

Strategier på olika nivåer

Att det finns ett strategiskt tänkande i frågor om breddad rekrytering i internationell mobilitet är tydligt. Bilden som framkommer på lärosätena är dock inte entydig.

För det första finns ett strategiskt tänkande på alla lärosäten på policynivå. I bakgrunden till strategierna förekommer egna utredningar och hänvisningar till offentliga utredningar; flera refererar i intervjuerna till Internationaliseringsutredningen, UKÄ:s pågående utvärdering om breddad rekrytering, och ibland nämns tidigare utredningar från UHR. Lärosäte-

42. UHR (2016): Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper?

43. Att det är möjligt att samla in data om studenters sociala bakgrund framgår dock bland annat i rapporten UHR (2019b): Vägen till utlandsstudier.

nas strategier finns formulerade och presenterade i strategidokument och handlingsplaner (se Kunskapsläget och Bilaga 2). Vissa har övergripande strategier sedan länge och andra bearbetar sina.

De övergripande strategierna verkar ha två sidor. Å ena sidan är de riktade mot policy, lagstiftning och normsättande idéer, å andra sidan är de riktade mot samhället. Samhället kan definieras på olika sätt, exempelvis kopplat till lärosätets upptagningsområde. Vissa lärosäten rekryterar studenter och personal nationellt eller globalt, andra är mera lokalt förankrade. Det präglar även i viss mån lärosätenas policystrategier för internationalisering och (breddad) rekrytering. Också de resursmässiga förutsättningarna kan se olika ut, vissa lärosäten har resurser avsatta för policystrategiskt arbete medan andra inte har det i samma utsträckning. Strategiskt tänkande finns även i det praktiska och vardagliga arbetet som bedrivs av lärare, forskare och administratörer. Dessa strategier är i regel inte formaliserade på samma sätt som policystrategierna utan har snarare formen av "tänkande om det egna uppdraget". I många fall är övergripande och konkreta strategier nära kopplade till varandra i en direkt implementering eller operationalisering.

Bred inkluderingsstrategi eller riktad till särskilda grupper?

Frågan om vilka målgrupper lärosätena primärt riktar sig till i sitt arbete för breddad rekrytering till internationell mobilitet besvaras huvudsakligen på två sätt. En del av lärosätena har en bred inkluderingsstrategi med en uttalad strävan att alla studenter ska behandlas lika. Samma budskap ska riktas till alla studenter, "insatser ska vara för alla, inte peka ut någon". En väg att nå dit är att centralisera kommunikationen.

Ett lärosäte uttrycker sitt strategiska ställningstagande med att det inte pekar ut eller kategoriserar studenter baserat på deras bakgrund. Alla ska ha samma möjligheter att delta i internationella projekt och internationell mobilitet. Förhållningssättet utesluter dock inte att ge riktat stöd till enskilda studenter. Exempelvis uttrycker ett lärosäte att det har ett icke-diskriminerande, inkluderande och transparent förhållningssätt gentemot alla studenter, men anger också att det bland annat informerar om möjligheter till särskilt stöd i Erasmusprogrammet för studenter med funktionsnedsättning.

Ett antal lärosäten anger att de i sin inkluderingsstrategi riktar sig särskilt till studentgrupper som är underrepresenterade i internationell mobilitet. Riktade insatser görs såväl till studenter på underrepresenterade utbildningar som till studentgrupper med bakgrundsfaktorer som antas bidra till att de är underrepresenterade.

Bland lärosäten med en inkluderingsstrategi riktad till särskilda grupper poängteras vikten av att nischa informationen till olika studentgrupper. Informationsinsatserna behöver inte bara nischas mot olika utbildningsprogram utan också till olika studentkategorier, exempelvis äldre studenter eller distansstudenter. Några lärosäten anger att de prioriterar ansökningar till mobilitet inom Erasmus+ från studenter som inte har tidigare erfarenhet av utbytesstudier.

Organisationens betydelse för breddad rekrytering till internationell mobilitet

Arbetet med internationalisering är omfattande och mångfacetterat och behöver genomsyra hela lärosätets verksamhet.⁴⁴ Flera lärosäten tar i intervjuerna upp organisatoriska faktorer som underlättar arbetet med breddad rekrytering till internationell mobilitet. Av tidigare resonemang framgår dock att de ser olika på hur organisationen påverkar internationaliseringsarbetet. Fördelen med en decentraliserad organisation anges vara att det underlättar för olika prioriteringar i olika delar av verksamheten, och underlättar ett studentnära bemötande. De ser dock också en risk med att institutionerna blir något av isolerade öar och betonar vikten av samspel mellan strategisk central nivå och institutioner. Ett lärosäte ser fördelar med en centraliserad organisation, som att stödfunktioner som vägledning, studenthälsa och språkstöd finns centralt samlade i organisationen. Det ser även en fördel med centraliserad kommunikation där alla studenter får samma budskap.

Samverkan mellan olika funktioner lyfts även i underlaget för den här rapporten av flera lärosäten som en nyckel till ett framgångsrikt arbete med internationalisering. De samverkansstrukturer som oftast nämns är mellan International Office och vägledare med ansvar för studenter med funktionsnedsättning, och i några fall även med studenthälsan. Ett par lärosäten anger att de har utvecklat samverkan mellan funktioner för främjande av breddad rekrytering och främjande av internationell mobilitet. I vissa fall finns också en uttalad koppling till breddad rekrytering till internationell mobilitet bland underrepresenterade studentgrupper. I ett exempel beskrivs ett inarbetat samarbete mellan International Office/Erasmushandläggare och studievägledare där de i samtal med studenter fokuserar på vilka kompetenser utlandsstudier ger, och kopplar det till arbetsmarknaden. Ett annat lärosäte anger att det i samverkan mellan Erasmushandläggare och vägledare betonar kopplingen mellan internationell erfarenhet och anställningsbarhet, vilket det bedömer är en speciellt viktig motivationsfaktor för studenter med icke-akademisk bakgrund. Också i kapitlet Kunskapsläget påpekades att karriärkopplingen mellan utbytesprogram och arbetsmarknad kan vara speciellt viktigt för studenter från studieovana hem.⁴⁵

Breddad rekrytering till studier och breddad rekrytering till internationell mobilitet

Tidigare diskuterades hur breddad rekrytering såväl som internationalisering ses som kvalitetsfrågor av vissa lärosäten, men att kopplingen dem emellan saknas (se Kunskapsläget). I analysen av de inkluderade lärosätenas strategiska dokument syns diskrepansen tydligt då endast två lärosäten gör

44. Se exempelvis SOU 2018:3. I rapporten *Det akademiska värdet av mobilitet* (UHR 2018) poängteras att ökad mobilitet inte enbart kan vara en angelägenhet för det internationella kontoret på lärosätet. Rapporten konstaterar att samarbetet mellan personalkategorier inte alltid är väl utvecklat, trots att studenten möter många olika personalkategorier.

45. Se exempelvis UHR (2020a): *Breddad rekrytering till Linnaeus-Palme och Minor Field Studies (MFS)*.

kopplingen mellan de två i sina strategiska dokument om internationalisering och breddad rekrytering.

Frågan i ECHE-ansökan, där lärosätet ska beskriva hur det säkerställer lika möjligheter för deltagande från olika grupper, besvaras i en del fall med en generell beskrivning av inkludering och breddad rekrytering till utbildning, utan att specificera vad som gäller för internationell mobilitet. Andra lärosäten kopplar sin strategi för breddad rekrytering till internationell mobilitet till sin strategi för breddad rekrytering till högskolan generellt. Exempelvis anger ett lärosäte att det under den nya programperioden har ambitionen att följa upp arbetet med breddad rekrytering till universitetet med arbete för breddat deltagande i internationell mobilitet. Genom en rad åtgärder hoppas lärosätet nå andra än studenter som är "självgående" och redan motiverade. Ett lärosäte beskriver sin strategi som att steg ett är breddad rekrytering till studier, steg två breddad rekrytering till internationell mobilitet. Ytterligare ett lärosäte skriver i sin ECHE-ansökan att internationell mobilitet är en integrerad del av arbetet med breddad rekrytering. Internationalisering är en möjlighet för alla på universitetet och möjligheterna främjas aktivt genom vägledning.

Ett lärosäte skriver:

This is addressed not only in its strategy documentation, but also in its university wide policy and action plan documents for widening access and participation. These documents specify measures to broaden recruitment, to widen access to higher education and to implement strategies for broader inclusion and participation in all aspects of higher education – including internationalisation and international mobility.

Slutsatser

Ett gemensamt mål på lärosätena som framträder i både ECHE-ansökningar och intervjuer är, föga överraskande, att öka deltagandet i mobilitetsprogrammen. De nya möjligheterna till digitalisering i Erasmus+ välkomnas. Framför allt förväntas blandad mobilitet och kortare mobilitetsperioder främja ökad och breddad rekrytering till programmet. Kortare mobilitetsperioder framhålls särskilt som ett sätt att bredda rekryteringen till internationell mobilitet. Virtuellt utbyte förväntas också väcka studenters intresse för utlandsstudier och på sikt bidra till att öka antalet fysiska mobiliteter. Lärosätena konstaterar att pandemin har drivit fram en förändring som kanske annars hade tagit längre tid att genomföra.

Vidare kan konstateras att betydelsen av akademisk nytta som ett sätt att motivera underrepresenterade grupper att delta i internationell mobilitet inte ska underskattas. Att tydligt kommunicera den praktiska nyttan av internationell mobilitet, bland annat kopplat till anställningsbarhet, bedöms som speciellt viktigt för att motivera studenter med icke-akademisk bakgrund. Från ett tidigare fokus på kvantitativa mål för studentmobilitet ses ett skifte till fokus på hur utbytesstudier kan bidra till en höjning av utbildningens kvalitet. Det kan exempelvis handla om att integrerad mobilitet ger större akademiskt mervärde än en valbar utbytetermin inom ramen för ett mobilitetsfönster. Det senare riskerar mer att bli en separat del i utbildningen, med fokus snarare på "vart ska jag åka" än på vad utbytesstudierna innehållsligt tillför studierna.

Lärarna verkar ha en viktig roll för att inspirera och motivera studenter till internationell mobilitet. Det har inte ingått i utredningens uppdrag att specifikt studera internationell mobilitet för lärare eller lärares egna erfarenheter av mobilitet som student och dess betydelse i nästa steg för studentmobilitet, men en sådan slutsats framträder ändå i utredningen. Det behöver studeras ytterligare. Därutöver framträder lärarmobilitetens bristande meritvärde som en viktig anledning till låg mobilitet. Att lärarnas roll för att öka studentmobiliteten ses som särskilt betydelsefull för studenter som inte självklart söker sig till utbytesstudier antyder också att ökad lärarmobilitet kunde ha potential att bidra till att bredda deltagandet i studentmobiliteten.

Lärosätenas strategier för breddad rekrytering till internationell mobilitet skiljer sig åt. Två huvudspår kan dock identifieras. En del av lärosätena har en bred strategi med en uttalad strävan att alla studenter ska behandlas lika. Samma budskap ska riktas till alla studenter. Andra lärosäten anger att de i sin strategi riktar sig särskilt till studentgrupper som är underrepresenterade i internationell mobilitet. Antingen sker det genom riktade insatser mot särskilda studentgrupper med bakgrundsfaktorer som antas bidra till att de är underrepresenterade eller mot utbildningar där få studenter i allmänhet deltar i internationell mobilitet.

När det gäller tolkning och användning av begrepp förekommer sällan explicita definitioner. I den mån begrepp som inkludering, breddad rekrytering respektive breddat deltagande samt underrepresenterade grupper och deltagare med färre möjligheter tolkas och används sker det på en allmänt hållen nivå. Begreppet breddad rekrytering fylls exempelvis med olika innebörd beroende på lärosäteskontext och det saknas en enhetlig tolkning. Varje lärosäte gör en egen tolkning, och skrivningar och konkreta åtgärder skiljer sig åt mellan lärosätena. En enhetlig definition behövs kanske inte heller eftersom det skulle kunna göra det svårare att fokusera på de aspekter som är relevanta för det enskilda lärosätets studentpopulation och utmaningar. Samtidigt blir det svårt att kommunicera och lära av varandra – inom och mellan lärosäten – med ett oprecist språkbruk.

Begreppet underrepresenterade grupper omfattar i utredningen två tolkningar: dels hänvisar det till studentgrupper på utbildningsprogram med strukturer som försvårar utbytesperioder (professionsutbildningar), dels handlar det om studenters personliga bakgrund, såsom icke-akademisk bakgrund, eller exempelvis funktionsnedsättning. I ECHE-ansökningarna skiljer man inte generellt mellan underrepresenterade grupper och studenter med färre möjligheter, båda begreppen kan omfatta de två ovannämnda spåren.

Överlag finns ett behov av bättre kunskaper om den egna studentpopulationen. Det förekommer att lärosäten genomför egna kartläggningar. Samtidigt upplevs det problematiskt utifrån bland annat lagstiftningen om personuppgifter, vad gäller vissa frågeställningar såväl som att sammanställa och lagra individdata. Osäkerheten om vad som gäller är stor. I de flesta fall där kartläggningar eller studentenkäter har genomförts framgår inte om kartläggningen även omfattar studentmobilitet. Denna osäkerhet är avgörande för lärosätenas arbete med breddad rekrytering. Bristfälliga kunskaper om den egna studentpopulationen försvårar alla former av bredare rekrytering.

Referenser

CSN (2017): Utlandsstudier – vad händer sedan? Rapport 2017:7.

Denscombe, M (2018): Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna. Lund: Studentlitteratur.

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity_en. Hämtad 2021-05-05.

Eisenhardt, KM (1989): "Building Theories from Case Study Research" The Academy of Management Review 14 (4): 532–550.

European Education Area – http://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_en. Hämtad 2021-02-17.

Erasmus Charter for Higher Education 2021–2027: Guidelines.

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/charter-annotated-guidelines-feb2020_en.pdf. Hämtad 2020-10-21.

Ferencz, I, Hauschildt, K & Garam, I eds (2013): Mobility Windows – From Concept to Practice. ACA Papers on International Cooperation in Education, Lemmens Medien. http://erasmusplus.at/fileadmin/Dokumente/oead.at/KIM/Veranstaltungen/2017/Fachseminar_Mobilitaetsfenster/ACA_2013_Mobility_windows.pdf. Hämtad 2021-03-21.

Förordning (2012:811) med instruktion för Universitets- och högskolerådet.

Hübinette, T (2015): Vad är jämlikhetsdata? Råd och tips för att arbeta med jämlikhetsindikatorer. Botkyrka: Mångkulturellt centrum.

Living and Learning – Exchange Studies Abroad (2013). Centre for International Mobility (CIMO), Swedish Council for Higher Education and Norwegian Centre for International Cooperation in Education (SIU).

Mobilitet inom Erasmus+: miljontals deltagare och mångfasetterat EU-mervärde, men resultatmätningen måste förbättras (2018). Särskild rapport, Europeiska revisionsrätten. 2018:22. www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_22/SR_ERASMUS_SV.pdf. Hämtad 2021-03-31.

Proposition 2001/02:15 – Den öppna högskolan.

Proposition 2020/21:60 – Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige.

Social Inclusion Policies in Higher Education: Evidence from the EU (2019). JRC Technical Reports – Overview of major widening participation policies applied in the EU 28. European Union. <http://research.utwente.nl/en/publications/social-inclusion-policies-in-higher-education-evidence-from-the-e>. Hämtad 2021-03-19.

SOU 2018:3 – En strategisk agenda för internationalisering. Delbetänkande om ökad internationalisering av universitet och högskolor.

SOU 2018: 78 – Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige. Slutbetänkande av Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor.

Statistikens roll i arbetet mot diskriminering (2012). Diskrimineringsombudsmannen. R5 2012.

<http://support.erasmusplusols.eu/hc/sv/articles/360004452613-Vad-är-OLS-Online-Linguistic-Support->. Hämtad 2021-03-19.

The European Higher Education Area in 2015 (2015). Bologna Process Implementation Report, 2015. European Commission/EACEA/Eurydice. <http://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/91f926b2-6965-4abe-a1be-600903e4df93>. Hämtad 2021-03-19.

Thomas, J & Harden, A (2007): Methods for the thematic synthesis of qualitative research in systematic reviews. London: ESRC National Centre for Research Methods.

UHR (2014): Från breddad rekrytering till breddat deltagande: En analys av hur lärosäten presenterar sitt arbete med lika möjligheter till studier. Universitets- och högskolerådet. Rapport 2014.

UHR (2015a): En bild av högskolans internationalisering. Universitets- och högskolerådet. Rapport 2015.

UHR (2016): Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper? En redovisning av regeringsuppdraget att kartlägga och analysera lärosätenas arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande. Universitets- och högskolerådet. Rapport 2016.

UHR (2018a): Rekryteringspool för internationellt utvecklingssamarbete? Utvärdering av Minor Field Studies (MFS), Linnaeus-Palme och Praktikantprogrammet. Universitets- och högskolerådet. Rapport 2018:7.

UHR (2018b): Det akademiska värdet av mobilitet. Universitets- och högskolerådet. Rapport 2018:9.

UHR (2019a): Svenska studenter i Erasmus+: Livsbanor och sociala strukturer. Universitets- och högskolerådet. Rapport 2019:6.

UHR (2019b): Vägen till utlandsstudier. Universitets- och högskolerådet rapport 2019:5 och Centrala studiestödsnämnden rapport 2019:10.

UHR (2020a): Breddad rekrytering till Linnaeus-Palme och Minor Field Studies (MFS). Universitets- och högskolerådet. Rapport 2020:7.

UHR (2020b): Svenska lärosätens erfarenheter av Erasmus charter (ECHE). Universitets- och högskolerådet. Rapport 2020:5.

UHR (2021): Linnaeus-Palme och lärarutbildningarna. Universitets- och högskolerådet. Rapport 2021:5.

Umeå universitet: (2017): Handlägningsordning för stöd till studenter med funktionsnedsättning. www.umu.se/globalassets/centralwebb/studentwebben/dokument/fs-1.1-2118-16-handlaggningsordning-for-stod-till-studenter-med-funktionsnedsattning.pdf. Hämtad 2021-03-21.

Yin, R (2009): Case Study Research: Design and Methods. Thousand Oaks: Sage.

Bilaga 1: Metod, urval och genomförande

Utredningens metodologiska sammanhang och fokus – en fallstudieansats

Avsikten i denna bilaga är att komplettera och fördjupa metodavsnittet i inledningskapitlet om hur fenomenet – breddad rekrytering till internationell mobilitet – angräps metodologiskt och redogöra för hur fallen valts ut (se åter Metod, urval och material). Utgångspunkten är att fallstudiens explorativa (undersökande, inventerande och/eller kartläggande) ansats gör det möjligt att upptäcka aspekter i fallen och få insikter om fenomenet som annars riskerat att gå utredningen förbi.

Utgångspunkten är också att fallstudier skapar ett potentiellt värde i exemplets kraft eller som lärande exempel – både som motgångs- och framgångsexempel.⁴⁶

Fallstudier skapar potentiellt generaliserbar kunskap. Inte i termer av att räkna frekvenser i populationer, utan om och på vilket sätt valda fall i sitt sammanhang illustrerar fenomenet. Fallstudier är i detta avseende generaliserbara till analytiska, tematiska eller teoretiska påståenden om fenomenet. Vidare bygger fallstudier lämpligen vidare på tidigare lärdomar, som i denna utredning, analys av tidigare studier genomförda av UHR. I kapitlet *Kunskapsläget* återfinns grunden för ansatsen och analysen i denna utredning. Enskilda studier bör på så vis ses i en pågående och kumulativ process av ”teoriutveckling”, där generaliserbarheten i aktuell studie utgår från tidigare och blickar mot framtida studier.⁴⁷

Analysmetod – för ”teoriutveckling” om breddad rekrytering till internationell mobilitet

Utredningens syftes- och målformuleringar, med frågeställningar och avgränsningar pekar ut tre huvudinriktningar och metoder som kopplas till dem:

Textanalysens kartläggning av ECHE-ansökan

För det första bygger utredningen på textanalys av svenska lärosätens ECHE-ansökningar. Analysen omfattar två av frågeställningarna i ansökan:

- Fråga 1.2: Erasmus Policy statement (EPS): your strategy. [...] What would you like to achieve by participating in the Erasmus Programme? How does your participation in the Erasmus Programme fit into your institutional internationalisation and modernisation strategy?
- Fråga 2.1: Implementation of the new principles. Please explain the measures taken in your institution to respect the principles of

46. Denscombe 2018.

47. Eisenhardt 1989; Yin 2009.

nondiscrimination, transparency and inclusion of students and staff. Describe how your institution ensures full and equitable access to participants from all backgrounds, paying particular attention to the inclusion of those with fewer opportunities.

Genom textanalysen fokuserar denna studie på lärosätenas strategier för att främja breddad rekrytering i studentmobilitet, formulerade i Erasmus Policy Statement (EPS). Analysen ger också en bild av lärosätenas tolkningar av begrepp som underrepresenterade grupper och deltagare med färre möjligheter. Analysen omfattar dessutom frågor om praktisk organisation av arbetet kring studentmobilitet, liksom stödåtgärder för internationell mobilitet.

Textanalysens kartläggning av strategidokument

För det andra bygger utredningen på textanalys av ett urval svenska lärosätens strategidokument för arbetet med breddad rekrytering inom internationaliseringsområdet.

Textanalysen riktas tematiskt mot sådant som berör lärosätets arbete med internationalisering och breddad rekrytering i allmänhet, och mobilitet och utbyten i synnerhet. Benämningarna och uppdelningarna mellan frågorna och i olika strategidokument ser olika ut på lärosätena. Textanalysen inriktas på att kartlägga lärosätenas övergripande arbete med dessa frågor schematiskt, det vill säga i praktiken en något bredare empirisk ansats än ECHE-ansökans omfång.

Analysen av intervjumaterial

För det tredje bygger utredningen på gruppintervjuer med aktörer från samma urval svenska lärosäten som i textanalysen av strategidokument. Gruppintervjuerna i samtalsform (semistrukturerade tematiska intervjuer) genomfördes som fördjupning av analysen av ECHE-ansökningarna och strategidokumenterna (se Metod, urval och material).

Urval och design av fallstudierna – principer och faktiskt urval

Urvalet bygger på en kombination av strategi och tillgänglighet, bland lärosäten som under 2020 sökt och beviljats ECHE för perioden 2021–2027. Det görs även med avstamp i textanalysen av ECHE-ansökningar. Sammantaget baseras urvalet på tre överlappande, principer:⁴⁸

- Mångfald och spridning
- Begreppsligt fokus i det strategiska arbetet

Det empiriska underlaget för urvalet – *mångfald och spridning* – bygger på enkelt tillgängliga (och analytiskt ytliga) fakta om lärosäten (avseende storlek, typ av lärosäte, geografisk placering etcetera). Mångfald syftar här inte till representativitet. I stället är det ett verktyg för att säkerställa viss spridning på urvalet avseende objektiva och yttre storheter, utan direkt

48. Se Thomas & Harden 2007.

principiell eller empiriskt fastställd relevans för utredningens frågeställningar. Tillsammans bör de valda fallen uppvisa heterogenitet, snarare än homogenitet; några förefaller mer och andra mindre framgångsrika. Variation föredras framför likformighet. Kunskapen om lärosätenas strategiska och praktiska arbete med utredningens frågeställningar är helt enkel för bristfällig för att möjliggöra ett mer strategiskt urval i det hänseendet. Det gör urvalet mer explorativt. Mångfald och spridning i urvalet eftersträvas för att försöka undvika snedvridning eller andra enklare former av urvalsfel.

Empiriskt underlag för urvalet – *begreppsligt fokus* – hämtas från analysen av ECHE-ansökningar. Vissa lärosäten har exempelvis specifikt och uttalat fokus på breddad rekrytering i sitt arbete med internationell mobilitet och utbyte, andra arbetar brett utan specifik begreppslig fokusering. Åter eftersträvas spridning i urvalet eller att olika infallsvinklar på begreppslig fokusering på lärosätena belyses i utredningen.

Underlaget för urvalet totalt sett är huvudsakligen en samlad och verksamhetsnära bedömning baserad på kollegial kunskap och beprövad erfarenhet som handläggare, utvecklare och chefer på UHR har. Med vilka lärosäten finns etablerade samverkansytor som utredningen kan bygga vidare på eller vilka lärosäten har på andra sätt signalerat intresse att medverka i liknande processer? Systematiken i denna del av urvalet ska inte överdrivas.⁴⁹

Följande lärosäten eller fall ingår i utredningen:

- Försvarshögskolan
- Högskolan i Gävle
- Karlstads universitet
- Lunds universitet
- Malmö universitet
- Mittuniversitetet
- Stockholms universitet
- Umeå universitet

49. Denscombe 2018.

Bilaga 2: Deltagande lärosätens strategidokument

För att samla in de deltagande lärosätenas strategi- och styrdokument kontaktades lärosätena genom registrator och ombads att skicka strategier och styrdokument, om sådana fanns, över följande områden:

- Internationalisering
- Ökad internationell mobilitet
- Breddad rekrytering
- Stöd till studenter med funktionsnedsättning

Att just breddad rekrytering och stöd till studenter med funktionsnedsättning valdes beror på att de är vedertagna begrepp, tillika villkorsområden som lärosätena antogs ha utvecklat handlingsplaner för.

Flera av de lärosäten som hänvisade till sitt övergripande visions- eller strategidokument rapporterade att de arbetar med att ta fram mer renodlade strategier och styrdokument, främst vad gäller internationalisering och breddad rekrytering.

Vissa lärosäten har fakultetsspecifika internationaliseringsplaner. De har inte inkluderats i kartläggningen.

Inget av de inkluderade lärosätena har en specifik strategi för internationell mobilitet.

Tabell 1: Lärosäte och dokumentnamn

Lärosäte	Dokument
Försvarshögskolan	Ett världsledande lärosäte inom försvar, krishantering och säkerhet. Vision och strategi för Försvarshögskolan 2020–2030 Regler för särskilt pedagogiskt stöd för studenter med funktionsnedsättning vid Försvarshögskolan
Högskolan i Gävle	Utbildnings- och forskningsstrategi för Högskolan i Gävle, 2021 – 2030 Breddad högskola Arbetsmiljömål för Högskolan i Gävle 2021–2024 Arbetsmiljöplan 2021–2024
Karlstads universitet	Handlingsplan för internationalisering vid Karlstads universitet 2020–2023 Karlstads universitets handlingsplan för breddad rekrytering och breddat deltagande 2019–2021 Handlingsplan – tillgänglighet till universitetets lokaler och utbildningsresurser 2020–2023
Lunds universitet	Handlingsplan för internationalisering vid Lunds universitet 2019–2021 Strategisk plan 2017–2026 Lunds universitet
Malmö universitet	Malmö universitet strategi 2022 Målbild för breddad rekrytering och breddat deltagande vid Malmö universitet Malmö universitets policy för likabehandling av studenter
Mittuniversitetet	Handlingsplan internationalisering Mittuniversitetets strategi 2019–2023 Handläggningsordning för pedagogiskt stöd till studenter med funktionsnedsättning
Stockholms universitet	Global Engagement – långsiktig plan för Stockholms universitets arbete med internationalisering Plan för breddad rekrytering Arbetsmiljö- och lika villkorspolicy Mål för arbetsmiljö- och lika villkorsarbetet 2020–2022
Umeå universitet	Umeå universitets internationaliseringsstrategi för utbildning Slutrapport. Studenter från studieovana miljöer Handläggningsordning för stöd till studenter med funktionsnedsättning

Utbildning, utbyte, utveckling – för alla som vill vidare

UHR är en statlig myndighet med flera uppdrag inom utbildningsområdet. Myndigheten finns i Stockholm och i Visby.

UHR:s fem huvudsakliga ansvarsområden:

- Information inför högskolestudier, ansvar för högskoleprovet, ta fram regelverk och samordna antagningen till högskolan.
- Utveckla och förvalta IT-system och e-tjänster åt utbildningssektorn.
- Förmedla internationella utbyten och kompetensutveckling för hela utbildningskedjan.
- Bedöma utländska utbildningar.
- Främjande uppgifter och analyser av frågor inom UHR:s ansvarsområde.